

Közösség és Részvétel Miskolcon

Tanulmány

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	2
Tartalom.....	3
1. Nem légből kapott partnerség.....	4
2. Közösség és Részvétel Miskolcon-projekt – Sélley Andrea	14
3. Reflexiók, tanulságok – Sélley Andrea	26
Gondolatok az érintettektől:	28
Záró gondolatok – Sélley Andrea.....	48

**Részvételi
program**

Bevezetés

Napjainkban különösen indokolt a közösségi munka és a részvételi demokrácia fejlesztése. A „sivatagosodó” vagy „szűkülő civil tér” és a demokrácia alacsony szintjének rendszerszintű jelenségeivel többen is dolgoznak, mi jelen tanulmánnyal arra vállalkozunk, hogy egy városi, – konkrétan miskolci – civil és önkormányzati együttműködésben megélt közös tanulási folyamatból megmutassunk néhány meghatározó tapasztalatot.

A civil és önkormányzati együttműködésben megvalósuló kezdeményezésünk célja a helyi önkormányzatiság erősítése olyan demokratikus, alternatív megoldásokon keresztül, amelyek elkötelezettek a bizalomra épülő, a lakosság bevonását, részvételét előtérbe helyező nyílt kormányzás kialakításában. A program a helyi civilek és az önkormányzat közös terveinek megvalósítása mentén valósult meg, és segítségével indult el a **Miskolci Részvételi Program**, amely a helyi önkormányzat együttműködési lehetőségeinek bővítése érdekében született meg.

Jelen tanulmány *első részében* a partnerségépítési folyamatokról írunk. Elsősorban helyi kontextusban, azaz leginkább a civilek Miskolcon megélt helyzetével foglalkozunk. Bemutatjuk a Részvételi Konceptió megszületéséhez vezető utat, a munkamódot és annak állomásait, amelyekkel elindulhatott a részvétel erősítését célzó együttműködés folyamata.

A *második részben* az elmúlt évben megvalósult, közösségeket és a részvételi demokráciát erősítő módszerekről, azok tapasztalatairól írunk. Nem cél ezen tanulmányban a módszerek alapos ismertetése, annak helyét online felületek biztosítják. Inkább a szakmai munkatársak gondolatai segítik az olvasót: az új módszerek kipróbálása előtt mit gondoltak, s most a gyakorlat után mik a szakmai tapasztalataik.

Harmadik fejezetünk során a részvételi demokratikus folyamatokban „résztvevők” gondolataiból adunk képet arról, hogy a közösségi munkában és a részvételt erősítő programelemekben milyen megéltésk volt. Ez azon élmények megmutatására szorítkozik, amiket felvállaltak, és nem törekszik a programelemek értékelési folyamatát szolgálni. Hisszük, hogy a megélt tapasztalatok és élmények hatással lesznek a következő időszakra, és az emberi kapcsolatokra, amik alapjai egy ilyen programnak.

A tanulmány azok számára készül, akik kíváncsiak a szférák közötti együttműködésekre, illetve akik szívesen vállalnak szerepet olyan települési kezdeményezésekben, amelyek változást hozhatnak egy közösség életébe. Nem tudjuk megmondani néhány módszer kipróbálása után a bevált receptet. Azt tudjuk, hogy Miskolcon mi történt és azt hogyan élték meg a benne résztvevők. Abban pedig töretlenül hiszünk, hogy érdemes megmozgatni néhány partneri gesztussal a helyi gondolkodókat, érdemes élményszerű alkalmakon kapcsolatokat építeni, összekötni közösen tenni tudó, egy helyen élő embereket. Reméljük, a kötet elolvasása után többen osztják majd ezt az érzésünket!

Tartalom

1. Nem légből kapott partnerség

A civil és önkormányzati együttműködés tapasztalatai

Kezdeményező készségről és hitelességről

Részvételi munkacsoport: miskolci civilek és szakemberek

Részvételi Iroda

Részvételi Koncepció mint keret

Közösségfejlesztő szerepvállalás és részvételi munka

2. A Miskolci Részvételi Program

Növekvő közösségi kapacitások

Közösségi munka, közösségi munka-képzés és -műhely

Miskolci Ötletmaraton

Részvételi pontok és civil partnerek

Részvételi módszerek kísérleti szakaszban

Részvételi költségvetés

Szinva – Zöld folyosó közösségi tervezése

Városi Esték

3. Reflexiók, tanulságok

4. Útravaló – zárógondolatok azok számára, akik hasonló törekvésben gondolkodnak

1. Nem légből kapott partnerség

Civil és önkormányzati partnerség mint lehetőség

Napjainkban kevesen tudnak kreatívak és aktívak maradni azon civil szervezetek közül, akik közösségekkel, közösségfejlesztéssel foglalkoznak. A szervezetek kapacitása beszűkült, alig maradt munkatárs. Több program a Cselekvő közösségek¹ nevű projekten belül futott, amelyeknek a fenntartása nem tudott megvalósulni. A keretek és források eltűnése, vagy minimálisra csökkenése ellenére több helyen önkéntes munkával életben tartottak a szakemberek megkezdett folyamatokat. Ezeket a még parázsló helyeken tudott programunk elindulni.

Az említett civil sivatagi képbe Miskolcon 2019 őszén új képviselő testület lépett be.

Ezen időszakról elmondható, hogy amikor nincs forrás, nincsenek pályázati lehetőségek, amikor épp politikai helyi választások utáni feladatok átvétele zajlik, a sűrűség ellenére mégis vannak meghatározó összetalálkozások, amikből kiindulhat az együttgondolkodás, és elindulhat egy alkotói folyamat. Ez lett alapja az együttműködésnek.

Civil és önkormányzati együttműködés tapasztalatai – Sélley Andrea

Az Ávas városrészi környezetben egyesületünk megismerhetett többféle együttműködési fázist az önkormányzati szférával, amiben egyrészt a szervezetünk akkori szakembereinek a képességei fejlődhettek, másrészt a szférák eltérő működését ismerhettük meg.

Néhány tapasztalat:

Ha nem csak az intézményi szereplőkre támaszkodik egy városrész fejlesztése, rehabilitációja során az önkormányzat, hanem közel enged az IVS, később ITS (Integrált Településfejlesztési Stratégia) tervezéséhez is olyan civileket, akik ismerik a helyi közérzetet, a helyiekkel kapcsolatban vannak, akkor sokkal inkább az ott élők igényeire és erőforrásaira építő folyamatok indulhatnak el.

Nem tisztázott, de mára nem is fontos, hogy az egyesületünk rendszeresen megküldött javaslataira reakcióként, avagy egyébként is partneri helyzet teremtődött volna az önkormányzattal a 2010-es évek második felére, az ávasi munka kapcsán. Ha meg kell nézni, hogy mennyiben történtek lépések, akkor sokkal nagyobb elemzést kellene folytatni, illetve sok információhoz nem is jutnánk hozzá. Azt látjuk, hogy arányaiban nézve történtek meghatározó programok, és sok esetben elindultak valós szándékok, több helyen eredmények születtek. Ami bizonyosan elmondható saját élmények alapján, hogy a

¹ „Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás” EFOP-1.3.1-15-2016-00001 (konzorcium vezető: Szabadtéri Néprajzi Múzeum)

rendszeres kapcsolatépítés rendszeres találkozókhoz vezetett, aminek eredményeként szemléletformálódás indult el mind civil, mind pedig önkormányzati oldalon.

Időről időre elindulnak közösségek, kisközösségi alkalmak szerveződnek. Azoknak egy önkormányzat teret adhat úgy is, hogy konkrét közösségi helyet biztosít – amire többször sor került –, illetve úgy is, hogy az alulról jövő kezdeményezéseket útjára engedi és nem gátolja, avagy támogatja erősödésüket.

Ennek egyik példája az Avasi Paradicsomkert, amely közösségi kertnek az elindulásához több mint két évre volt szükség. Idő kellett a számunkra nem láthatóan, de sejtetően politikai érdekegyeztetéseknek és olyan feltételek lassú megteremtődésének, amiket a hivatali berkekben csak a „lassú gépezetnek” hívnak. Addigra pont elkoztak az ügy mellől az állampolgárok, sőt a kezdeményezők hiteltelennek ítélték meg a lehetőséget, majd csalódottan visszaléptek. A közösségi kertet megálmodók közül talán 1 ember (ő is kérészetű módon) vett részt a kezdeti lépésekben, amikor mégis elindulhatott a közösségi kert kiépítése. A közösség újrászervezése egészen más hangulatú és értéket képviselő közösségi munkában zajlott a második nekifutásnál.

A kiragadott példa, arról árulkodik, hogy nem elég pusztán a jó szándék az együttműködésekben, sok mindennek kell összeállnia ahhoz, hogy a munkából megszülessen valami változás. Ha már a jó szándék, a nyitottság adott, akkor érdemes a ködös útra rálépni, és elindulhat változás. Nem tisztünk megítélni, hogy a hivatali utak mitől és hogyan hosszabbak. Amiben rutint szereztünk, az az informálódás, és az ehhez társuló kapcsolatok építése. Az elégedetlenség-, a bizonytalanság- és türelmetlenség-érzetünk fejlesztését lehet még megemlíteni tapasztalatként ezek mellett a folyamatba vetett bizalmat, ami jó eséllyel minden együttműködést támogat.

Kezdeményező készségről és hitelességről – Sélley Andrea

A múltbéli tapasztalatok mentén kerestük a 2019 őszén felállt önkormányzattal a kapcsolatot. A Dialóg Egyesület nézőpontjából olyan együttműködésre vágytunk, amelyben az önkormányzat partnerségi tevékenységében nyitott a helyi kezdeményezésekre, a közösség igényeire., Azon megoldásokat mérlegeli, lehetőségei szerint preferálja, amelyben a helyi igények nemcsak útmutatóak, hanem legfontosabb erőforrásként megjelenhetnek.

Figyelemmel és odafordulással, tisztelettel és érzékenységgel érdemes partneri kapcsolatot építeni, nemcsak szférák között, hanem általában is. Az, hogy két különböző szférából közelítenek egymáshoz a partnerek, még finomabb technikákat igényelhet. Amikor sztereotípiák vannak jelen, talán méginkább szükséges ez.

Abban az ügyfélközpontú szemlélettel rendelkező önkormányzatban, ahol van néhány olyan kulcsember, akik a közösségi szemléletet, az állampolgári tudatosságot értik, ott tud elindulni a részvételi munkamód.

Az önkormányzat és a részvétel – Sélley Andrea

Varga Andrea alpolgármester szerint akkor érdemes csinálni, ha a program a helyi közösség bevonására alapozva fogalmazza meg célkitűzéseit, és a megvalósítás során is a közösség részvételére épít.

Elképzelése szerint egy, a civilek ötleteire nyitott önkormányzat akkor tud autentikusan működni, ha az együttműködés módszereit a

felek közösen dolgozzák ki és tanulják meg. Mert nem volt ennek bejáratott útja, illetve voltak metódusok, azonban az említett tapasztalatok azt mutatták, hogy a javaslattevői helyzet hozott stratégiai szintre szemléletet, és hozott kisebb programelemek megvalósulására projekt lehetőségeket.

Itt most az volt a cél hosszú távon, hogy a döntések előtt az érintettekkel történő egyeztetés egy-egy fejlesztés előtt váljon evidenssé és erre szánjon időt, kapacitást az önkormányzat.

A múltra és a korábbi partneri önkormányzattal való együttműködés tapasztalataira építve találkoztunk 2020 tavaszán először az önkormányzatot képviselő Varga Andrea alpolgármesterrel. A kezdeti ismerkedés után azt ígértük, hogy tervet készítünk az első találkozás során felvetett gondolatok megvalósítására.

A következő szubjektív gondolataim fogalmazódtak meg ennek kapcsán.

Nagy egymásra csodálkozásra emlékszem az első leülésünk kapcsán. Andrea nemcsak értette a közösségi és részvételi gondolkodásmódot, hanem ez volt az a dolog, aminek egyedüli értelmét látta. Hamar megérkeztünk a közös nyelvezetre, és gyorsan ráéreztek arra, hogyan dolgozhatunk együtt. Néhány rendszeres találkozó után összeraktunk egy olyan tervet, amiben lépésről lépésre haladtunk azon feltételek mentén, amik lehetővé tették, hogy egyáltalán elindulhasson a Részvételi Program. Megérlelt személyisége és őszinte, ugyanakkor nehézségeket is felvállaló, hiteles működése mellé számomra nagyon könnyű volt odaállni. Gyakran érzem azóta is, szinte minden találkozásunk során, hogy ő olyan női vezetői erővel rendelkezik, ami miatt sokan tűzbe mennének.

Azt vallva, hogy a közösségi és a részvételi munkamód képes hozzájárulni a városfejlesztési lehetőségekhez, a következőkben gondolkodtunk:

- kezdeményezőként új nézőpontból történő partnerségépítési folyamatot céloztunk meg,
- együttműködésben, elkötelezett csapatban, erős képviselőben, civil és más szférák közötti partnerségekben képzeltük el a hosszú távú célok megvalósítását,
- a közösségfejlesztésben rejlő erőforrások megmutatásával szándékoztunk motivációt építeni,
- egyszerű szóhasználattal, sallangmentes kommunikációval, érthető módon felvállalunk társadalmi érdekeket, például: „legyenek közösségi terek Miskolcon” annak érdekében, hogy a részvételiség összeérjen a közösségfejlesztők munkájával,
- a helyben élőkre hatni tudás képességében jártas szakemberekből, aktivistákból, képviselőkből részvételi munkacsoport szervezésével indulunk el.

A részvétel erősítése érdekében elindult a többéves folyamat közös tervezése, a következő feladatokkal és ütemezéssel:

1. részvételiség kereteinek, elemeinek kidolgozása – első év;
2. megvalósításuk indítása – második évben;
3. szemléletformálás és közös tanulás – folyamatosan.

Kezdeként a bürokratikus önkormányzati rendszeren belül a részvételiség megvalósulásának teret adó Részvételi Koncepció megalkotását tűztük ki célul.

Ehhez a munkához rövid távon nem álltak rendelkezésre források, de úgy értékelte Egyesületünk, hogy megéri hosszú távon befektetni önkéntes szakmai munkaként az induló folyamatokba, és a tanulási folyamatban kezdeményezőként feladatot vállalni. Az önkéntes szakmai együttműködés mellett, egy meglévő online, demokratikus párbeszédnek terepet adó, kísérleti felületet is felajánlottunk továbbfejlesztésre. Emellett önkormányzati keretek között működő részvételi iroda felállítása és részvételi referens alkalmazása vált kezdő forrássá.

Részvételi munkacsoport

Kezdeményeztük egy olyan munkacsoport összehívását, amelyben az alapok letétele, a keretek meghatározása megtörténhetett. Miskolci civil szervezeteket, aktív közösségek tagjait, helyi képviselőket szólítottunk meg. Olyanokat, akik komoly tapasztalattal rendelkeztek az aktív civilség és a részvétel terén.

Tisztelt Lehetséges Partnereink!

Kezdeményezzük meghívott partnereinkkel a részvételiség erősítése érdekében egy Részvételi Munkacsoport megalakulását. Miskolc város vezetése és a Dialóg a Közösségekért Közhasznú

Egyesület elkötelezte magát egy hosszútávú folyamat gondozásában, amely arra épít, hogy a Miskolcért tenni akarók körét tisztelettel felkéri egy olyan részvételi keretrendszer kidolgozására, amelybe minél szélesebb városmegújító szándék, vélemény és aktivitás be tud csatornázódni.

Az elmúlt két hónapban történő egyeztetések során arra jutottunk, hogy ennek a tanulásokban és kísérletekben gazdag egyik lehetséges útja, hogy részvételi költségvetés kereteit dolgozzuk ki egy részvételi iroda felállításával, amiben rendszeres és fokozatosan épülő városmegújító ötleteket támogatunk.

A részvételi iroda olyan potenciálisan közösségi térként működő részvételi pontokkal van kapcsolatban, ahol a helyben élők a helyi ügyekre, helyi lehetőségekre reagáló ötleteiket hozhatják be, mutathatják be, ami felkerül egy párbeszédet, és aktivizálást biztosító online felületre, ahol átlátható módon lehet szimpatizánsokkal, véleményt nyilvánítókkal és megvalósító társakkal kapcsolódni.

Arra hívunk Benneteket, hogy ennek a Részvételi Programnak a működését, feltételeit találjuk ki közösen, egy olyan munkacsoportba tömörülve, amely az együttműködők hajlandósága mellett a miskolci értékeket, problémákat és lehetőségeket tartja szem előtt.

Várunk benneteket a Részvételi Munkacsoport alakuló ülésére 2020. július 15-én 16 órára a Városháza Ovális tárgyalójába.

Miskolc, 2020. július 3.

Sélley Andrea, Dialóg Egyesület

Varga Andrea, Miskolc MJV alpolgármester

2020 júliusában mintegy 20 fővel megalakult a Részvételi Munkacsoport, amely arra kapott felkérést, hogy javaslatot tegyen egy olyan keretrendszer kidolgozására, amely Miskolcon a társadalmi részvétel erősítését szolgálja. A részvételi referens koordinálásával a munkacsoport több fázisban dolgozott:

- a tagok kéthetente ülészttek és önkéntes munkában vállalták, hogy hozzáteszik tapasztalataikat, kapacitásukat a miskolci részvételiség építése érdekében a Részvételi Konceptió kialakításához
- ezen belül kisebb csoportok is dolgoztak:

Részvételi pontok-részmunkacsoport – A városházáról hogyan jutnak el az információk az emberekhez? Fordítva pedig: hogyan jutnak el a szomszédságokban, városrészekben felmerülő civil és közösségi ügyek, kezdeményezések az önkormányzathoz? A részvételi pontok és közösségi terek sokasága működhetne a városunkban. A jó kormányzás és a közösségi munka módszerei által fejlődve, a helyi kapcsolatok erősítése érdekében hálózatban tehetik a dolgukat, így legfontosabb eszközei lehetnek a részvételiségnek.

Részvételi költségvetés-részmunkacsoport – Egy olyan eszköze a keretrendszernek, ami forrással is támogathatja a civil és közösségi ügyeket, illetve kezdeményezéseket. Emellett a módszernek köszönhetően a helyiek véleményével, hozzájárulásával terveződhetnek bizonyos városi fejlesztések.

Kommunikációs részmunkacsoport – A kétoldali információáramlás és tájékoztatás az alapja a részvételi munkának. Olyan elemeket és eszközöket is érdemes indítani, amelyek online nyitnak teret a párbeszédre, és átláthatóságot biztosítanak.

A munkacsoporttal párhuzamosan a részvételi referens, az alpolgármester, a nyitott közösségek, csoportok és a helyi képviselők között számos beszélgetés, egyeztetés történt. Figyeltünk egymásra, és a városunkon kívüli hasonló kezdeményezésekre. Igyekeztünk összegyűjteni a lokalitásunkban gyakorlatban is megvalósítható részvételi elemeket.

Részvételi iroda

A Részvételi Iroda feladata a civil szervezetek és önszerveződő közösségek bevonásával megalkotott Miskolci Részvételi Program elemeinek magas színvonalú megvalósítása. A program a tudatos állampolgári magatartást és a részvételre fókuszáló önkormányzati szemléletet hivatott erősíteni.

A társadalmi részvétel, bár jogi keretei adottak, a gyakorlatban csak akkor tud megvalósulni, ha kidolgozzák konkrét folyamatait és eszköztárát, majd működtetik.

A Részvételi Iroda kialakítása után szakmai munkatársként ***Kovács Kamilla civil részvételi referens***ként került a feladat ellátásához. A referens koncepciójában a civil szervezetek és azon informális közösségek kerültek fókuszba, akikkel a részvételi folyamatokhoz kapcsolódó tevékenységek megvalósítását végzi.

Az első látványosan alkalmazott részvételi módszer a közösségi gyűlés volt Miskolcon, amelynek alaptémáját a levegőtisztaság kérdése adta.

Részvételi pontok a városban

A Részvételi Iroda a Részvételi Munkacsoport tagjaival elkezdett közösen tanulni, ami a munkacsoport tagságából merítve átalakult Részvételi Laborrá.

A Részvételi Labor mellett, hogy tárgyalta és tanulmányozta a városban működő, és az azon kívüli jó és kevésbé jó gyakorlatokat, különböző témákban gondolkodott együtt:

- A Részvételi Koncepció előkészítése kapcsán felmerült egy jogi-technikai probléma: az „önszerveződő közösség” fogalom tisztázása.
- „Fogadj Örökbe egy Közterületet-program”-ról gondolkodás. A modell részleteinek és kapcsolódó dokumentumainak előkészítése.
- Észak-Kiliánban elindult egy közösségi folyamat: vállalkozó bevonásával működő közösségi tér/részvételi pont terve körvonalazódott, ugyanakkor jogi akadályok is felmerültek. Utóbbiakat igyekezett letisztázni a Labor.
- Dél-kiliáni orvosi rendelő fejlesztése kapcsán kialakult a helyi közösség és az önkormányzat közötti konfliktus tanulságainak levonása a részvételiség szempontjából.

A Labor munkájából kiemelkedett feladatként a részvételi pontok tevékenységének a kidolgozása, ezért 5-6 alkalommal, a működésüket beszéltük át. Ezen találkozók meghatározó kérdése az lett, hogy egymással együttműködő hálózatban szeretnének-e dolgozni, vagy az önkormányzat által kitűzött feladatok mentén kezdik-e el a munkát.

Részvételi Koncepció

Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése a 2021. december 16-án kelt határozattal elfogadta Miskolc Megyei Jogú Város Állampolgári Részvételi Konceptióját, MÁRK-ot.²

A tájékoztatás, a konzultációs folyamatok, a párbeszéd szintjét célozta meg az önkormányzat a részvételi lépcsőn, amelynek a megvalósításához a koncepció keret ad, a hivatali feltételek megteremtését és a módszerek lehetőségét teszi lehetővé.

Tájékoztatás

Információgyűjtés, tájékoztatás, részvételi eseményekre való hívás, részvételi folyamatok eredményeinek közzététele, híradás városi vagy városrészi közösségi akciókról az önkormányzat honlapján, az önkormányzati fenntartású médiumokban és egyéb social media felületeken, valamint hirdetések, plakátok, szórólapok használatával. A tájékoztatáshoz kapcsolódó kommunikációs költségeket a projektből kívánjuk finanszírozni.

Konzultációs folyamat

- <https://tervezzukmiskolcot.hu> oldal kialakítása és működtetése – az oldal a lakossági kezdeményezések, akciók, javaslatok, elképzelések megosztására, és az ehhez kapcsolódó párbeszédre szolgáló online tér, amely a politika, tervek és projektek alakítására szolgál.
- Online kérdőíves felmérés lebonyolítása, valamint a felmérés eredményének kommunikálása az aktualitások függvényében évente 5-10 alkalommal.
- Közösségi felmérések készítése helyi aktivisták bevonásával a közösség igényeiről, az őket foglalkoztató ügyekről, a helyi aktivitásokról, a közösségi erőforrásokról (részvételi pontok-közösségi terek hálózata projekttervben kifejtve).
- Kitelepüléseken face-to-face érintkezés lehetősége a közösséggel a városi és városrészi események, rendezvények alkalmával, ahol kötetlen formában valósul meg a tájékoztatás, információgyűjtés, visszajelzések fogadása. A kitelepülésekhez szükséges pavilon és egy „részvételi busz” beszerzését tervezzük a projekt keretein belül.

Párbeszéd

² https://miskolc.hu/sites/default/files/napirendi_pont/csatolmany/2021-12-06/81549/3_javaslat_allampolgari_reszveteli_koncepcio_elfogadasara_es_civil_partnersegi_tanacs_megalakitasa.pdf?fbclid=IwAR15xgC-CheEM_PWACNwgTBwvtf424q5WOOk4Sn0jboT-p6tMoHH1jdQ77k

- Közösségi tervezés a helyi érintettek, közösségek bevonásával egy közös jövőkép, közösségi terv és/vagy stratégia kialakítása céljából évente két alkalommal a projekt keretein belül tervezzük megvalósítani.
- Közösségi gyűlés (különálló projektben tervezve)
- Közösségi beszélgetés a közösségi kezdeményezés vagy közösségi felmérés során felszínre kerülő tapasztalatok (helyi értékek, problémák) közösségivé tétele céljából közösségfejlesztő vezetésével. A felmerülő aktualitások függvényében valósítható meg, ezért a projektben keretösszeggel kerül tervezésre.
- Ágazati civil műhelyek működtetése (6 db), melyeket a városban tevékenykedő civil szervezetek hoznak létre önszerveződő módon. A műhelyek képviselői részt vehetnek tanácskozási joggal az önkormányzat szakbizottságainak ülésein. A civil szervezetekkel partnerségben működtetett műhelyek adminisztrációs és működési költségei a projekt keretében kerülnének finanszírozásra.

Közösségi költségvetéshez kapcsolódó folyamat lebonyolítása évente egy alkalommal, melynek során az önkormányzat által biztosított jogi és pénzügyi keretek között a közösség közvetlen módon hozhat döntést a közpénzek egy részének felhasználásáról, teret engedve a helyi lakossági kezdeményezések megvalósulásának

A részvételi program eredményeként megerősödik a társadalmi kohézió és erősödik a Miskolcon élők identitástudata. Működő közösségek jönnek létre, a felelősségteljes állampolgári magatartás normává válik, javul az itt élők életminősége.

Közösségfejlesztő szerepvállalás és részvételi munka

A kisközösségek támogatásában jártas Dialóg Egyesület a civil és önkormányzati együttműködésről egyoldalúan tudott gondolkodni a program indításakor, közösségfejlesztői szemmel közelített. A részvételiség erősítéséhez igazi szenvedéllyel tettük hozzá a szakmai tudásunkat, de a korábban részletezett tapasztalatainkon kívül nem volt a részvételi módszerekben jártasságunk.

Emellett megjelent szempontként, hogy a jó kormányzás kontroll nélkül keveset ér. Ez adta az együttműködés alapját. Korábbi élmények megerősítették, hogy a szférák közti együttműködések hozhatnak komplexebb társadalmi változást.

A részvételiség nem egy szakmai ágazat, nem egy tudomány, nem egy szakterület. Egy törekvés, egy metódus, ami hozzájárulhat a település felelősebb életminőségéhez. Ez egy olyan működési forma, ami átjárhatja a rendszereinket, eljárásrendünket, tetteinket, amelyben az autonómia és a szolidaritás mint értékek előtérbe kerülhetnek. Ha gondolkodom róla, hogy mit ad igazán:

kötelességtudatot és szabadságot egyaránt. És persze a részvétel a helyi társadalom bevonását jelentő módszerek és eljárások alkalmazásával a társadalom (szűkebben a település) fejlesztésének, értékmegőrzésének, fenntartásának folyamatába. A társadalmi részvétel akkor valósul meg, ha olyan korai fázisában van lehetősége bekapcsolódnia az érintetteknek a tervezési, megvalósítási és döntési folyamatokba, amikor még a szereplők között elképzelhető a mindenki számára elfogadható megegyezés. Mitől törekvés? Attól, hogy ezt tanulni és csinálni kell, és ne a hangzatos szavak szintjén maradjon, hanem a gyakorlatban is egyre jobban működjön. Az érintettek ne csak a kommunikációs térben vehessenek részt a döntési folyamatokban, hanem részvételük terjedjen ki a cselekvések színterére is. Az érintettek a helyben élő emberek, a szakemberek, és a döntéshozók együttléve.

Ez jelenti azt is, hogy a jó gazdának kötelessége bevonni, megszólítani minden közügy és fejlesztés kapcsán a helyi civil szervezeteket, helyben élőket, szakembereket. Ez a részvételi szemlélet adja a fejlesztések autentikussága mellett a helyiek számára a felhatalmazottság érzését. Felhatalmazottá váláshoz felelősséget kell vállalni.

A kölcsönösség az, ami megfelelő alapja lehet a részvételiségnek.

Ez az egyik legnagyobb erőforrásnál kezdődik, az információnál. Az információcsere sokféleképpen történhet. Cél, módszertan szerint lehetnek: kutatások, azt követő tájékoztatások, közlemények, felhívások, szükségletfelmérések, közösségi felmérések, részvételi akciókutatások, ötletbörzék, nagyobb ívű közösségi tervezési folyamatok, kérdőívek, beszélgetések, a lényeg a párbeszéd. Mondják, hogy sok időt és kapacitást igényel, illetve, hogy erősen lassítja a folyamatokat. Ez akkor igaz is, ha a tervezés során fel sem merül a részvétel lehetősége. De ha a jó döntéshozó stratégiai szinten beépíti a metódust, akkor a tervezési szakasz hosszabb, de a kivitelezés nemcsak elfogadottabb, ezáltal gyorsabb és legitimitása miatt gördülékenyebb, hanem az érintettek részéről még hozzájárulások is születnek. Lehetséges, hogy már a tervezésnél, a kivitelezésnél hozzá tudnak járulni akár az ötleteikkel, akár adomány, akár önkéntes munka felajánlásával. A támogató légkör megteremtésével mindenképpen. Túlmutat a megvalósuláson, hogy a fenntartásban nem csak partnerként, hanem akár fenntartóként kezdik el használni a fejlesztés „tárgyát”. A hozzájárulás lehetősége teszi azt közössé és közkinccsé. Akkor vigyáznak rá az ott élők, ha legalább tudnak róla, még nagyobb eséllyel, ha hozzátehetnek. Így nem csak használni és elhasználni fogjuk. Ez hosszú távon csökkenti a fenntartási költségeket, a rongálások számát, hiszen a „miénk” érzettel születnek. A részvételi szemlélettel tud a társadalmi felelősségvállalás növekedni.

Nem csupán a részvételiség erősítése lehet szempont akkor, amikor párbeszédet és hozzáférési lehetőséget biztosítunk az információhoz. Az emberek közötti kapcsolatokért, közösségekért is tehetünk ezzel a lehetőséggel. A beszélgetések teremtő ereje a cselekvés felé vihet, és az emberi értékekhez is közelebb hoz. Mint például: egymás megismerése, elfogadása és az ezekből formálódó

bizalom. A bizalom adja a reményt, a hitet, kinek mire van szüksége az életben. Működhet hosszú távon, hogy nem bízunk a politikusainkban? Lehetnek úgy változások, hogy nem bízunk egymásban?

A közösségi szemlélet az, amit ehhez mi hozzá tudunk tenni. Egy fejlesztés akkor közösségi, ha a lokalitásban lévő erőforrásokkal együtt dolgozik. A helyi emberek és helyi civil csoportok, önszerveződések, szervezetek azon erőforrások, amelyek nem csak érintetti mivoltuk, hanem hiánypótló tenni tudásuk miatt is fontos partneri szereplők. Emellett előfordul, hogy olykor elkötelezett szakértői egy-egy szakmai területnek. Abban bízva, hogy a projektek nyomasztó elvárásai mellett beleférnek a szakmai alapokon nyugvó részvételi elvek, reménytelibb a jövőkép.

Vegyük észre, hogy léteznek a közösségek kis programjai, és futnak nagyon komoly együttműködések. Voltak és vannak jó példák Miskolcon. Abban bízunk, hogy lehet információt adni róluk, és jó kiindulási alapnak számíthatnak. A közösségi cselekvések színtereként említhető, hogy megéri egy közösségi kertben, egy közösségi térben hagyni és segíteni működni, felhatalmazni a helyieket a saját tevékenységeik végzésére, saját döntéseik meghozatalára. Majd közös ügyeket találva együttműködésre hívni őket, mert a felsorolásban említettek esetében mindenkinek a közösségi élmények adják a munkához a motivációt. Az örömet és a kedvet a közösségi, közéleti munkához, és nem utolsó sorban az említett bizalmat. Bizalomra építve teremtünk aztán új és újabb dolgokat. Később a felhatalmazotti szintek által derülhet ki, hogy abban ki hogyan tud részt venni, feladatot vállalni. Felhatalmazni bizonyos szinteken a helyi szereplőket nagyon izgalmas útja az önkormányzásnak. Nem véletlenül van teli olykor nehéz és felvállalhatatlan félelemérzettel és elképesztő energiákat árasztó dicsőségérzettel, a két skála közötti érzelmi hullámokkal. Annak ellenére, hogy a hegyeken-völgyeken gyakran kifulladásunk, megéri. Csak így éri meg.

Elindul egy olyan szemlélet a közügyeinkben, amitől valóban közössé válnak a közös ügyek. Azzal, hogy mindenki a saját adottságaival, tudásával hozzájárulhat a közösségi felelősségvállaláshoz, a részvételiségért elindított tanulási folyamat jöhetett létre Miskolcon.

2. Közösség és Részvétel Miskolcon-projekt – Sélley Andrea

Célok a partnerségben

A részvételi munkamódban a tanulás volt az elsődleges cél. Sokféle módszer állt rendelkezésre, amelynek a kipróbálásához szerettünk volna egy keretrendszert alkotni, ezen keretrendszerben pedig Miskolcra szabni olyan módszereket, amelyek erősítik a város demokratikus működését.

A társadalmi rendszereinket összekötő szövetnek, a bizalomnak az építését céloztuk mindezzel, hiszen ez az az erő, amely összetartja a közösségeinket, ami kapcsán tudtuk, hogy egy bizalmi viszonyulásban

megtartó a nehezebb időkben is városunk. Ha erős a bizalom, akkor az alakíthatja is a benne lévők szemléletét. A szemléletformálás minden szférára hatni tud.

A képviseleti demokrácia és a részvételi demokrácia egymást támogató lehetőséget kevesen tartják kompatibilisnek. Néhányan érezve, néhányan a trendisége miatt el tudtak köteleződni képviselőként is, aktív civilként is a részvételiség mellett, sokan pedig adtak neki egy esélyt. Mindenesetre a folyamatok során számolnunk kellett a veszéllyel, hogy van, aki majd használni akarja ezt a politikai céljai érdekében. A józan ész azt diktálta, hogy ez sok energiát és kapacitást igénylő munkamód, amit az, aki beleteszi a megfelelő kapacitást, fog tudni védeni, és kiáll a tisztaságáért. A folyamat sokkal lassabb annál, hogy politikai terméként eladható legyen, a választások körüli érdeklődés pedig ugyanannyit árthat, mint használhat.

A Dialóg Egyesület civil szakmai szervezetként korábban dolgozott az Avason³ a közösség-szervezés módszertanával, ahol egyik célként jelent meg: a hatalommal nem rendelkező emberek kezébe hatalmat adni. Akkori tapasztalataink szerint tudtunk együttműködő partnerei lenni az önkormányzatnak annak ellenére, hogy a szervezeten belül többféle módszer és szint megjelent a társadalmi ügyekért való munkában. Az alap identitásunk szerinti közösségfejlesztés az aktivitásra, a közösségi cselekvésre buzdít, míg a közösség-szervezés alapfeladatainak ellátására hívja fel a hatalom figyelmét. Nekünk ez egy jó válaszvonal az ügyek kezelésében, ám ezen szakmai árnyalatokat nem elvárható, hogy átlássa minden szereplő. Azon ügyek, amelyekben az önkormányzat mint hatalmi szereplő egy alapfeladat ellátásában nem tud hatékonyan működni, fontos szempont, hogy a lakosság a szükségletét ő maga fogalmazza meg, és csikarjon ki válaszokat. A jelen forráshiányos önkormányzati működésben különösen figyelni kell arra, hogy nem lehet a részvételiség eszköze annak, hogy kioltsa az ügyek képviselétére és érdekérvényesítésére képessé vált állampolgári aktivitásokat. Ha egy civil szervezet képviseli a helyiek érdekeit, és érvényesíti a helyi emberekkel történő beszélgetésekből felszínre jött igényeket, akkor a helyi civil csoportosulás erősödésének kárára történjen. Ellentmondásossá válhat az együttműködés az aktivista szereppel, főleg ha az önkormányzat támogatja is az önszerveződést. Ezen civil kontroll szerepből adódó ellentmondások tisztázására érdemes egyeztetéseket folytatni, azt is figyelembe véve, hogy ne sérüljön a szereplők személyes emberi határa, és a disputa során a tisztelet mellett megjelenhessen az érdekérvényesítő képesség.

³ A Dialóg Egyesület avasi szakmai munkáját részletesebben is kifejti Sélley Andrea a következő linken elérhető anyagban:
<https://dialogegyesulet.hu/index.php/component/phocadownload/category/1-dokumentumok?download=14:solley-andrea-avasi-munka>

Növekvő közösségi kapacitások – Molnár Aranka

Közösségi munka, közösségi munka-képzés és -műhely

A közösségi munka széleskörű és sokrétű eszközöket és módszereket ölel fel. Célja általában az, hogy az emberek a lokális közösségük aktív tagjává váljanak, bekapcsolódjanak a települések, szomszédságok életének szervezésébe, felelősséget vállaljanak önmagukért és a közösségükért, valamint képesek legyenek aktív programok elindítására. Ezek a célok egy hosszú, többéves folyamat során tudnak megvalósulni, mivel azonban a Közösség és Részvétel Miskolcon-projekt egy évre terveződött, ezért ezt figyelembe véve szűkítettük a közösségi munkát egy városrészre. Egy Részvételi Pont létrejöttét akartuk támogatni ezzel a munkával Diósgyőrben. A diósgyőri munka eredményeként megtalált aktív embereket, valamint a Miskolci Ötletmaratonon résztvevőket bevontuk egy képzési folyamatba. Első lépése a helyi közösségeket képtük 24 órás modulban, majd a résztvevőkkel havi műhelymunka keretében folytattuk a közösségi tanulási folyamatot.

A tervek nem mindig úgy valósultak meg, ahogyan azt elképzeltük. Amikor hozzákezdünk a városrész megismeréséhez, azt tapasztaltuk, hogy nincsenek közösségi változásokat akaró emberek, nincsenek olyan közösségei, amelyek a közösségi munka megvalósítóivá válhatnak. Van azonban helyi önkormányzati képviselői akarat, van egy mag, akik szívesen dolgoznak azért, hogy szebb legyen Diósgyőr. Ez egy kicsi részt, a lakótelepet fedte le. Ahogyan haladtunk Diósgyőr feltárással, megállapítottuk, hogy ez egy sokkal hosszabb és mélyebb fejlesztési folyamatot igénylő terep, mint ahogyan ezt az elején gondoltuk, és ezt csak abban az esetben szabad elkezdni, ha lesz hozzá forrás, kapacitás. Egyrészt ez jelenti a szakembert, másrészt az elkötelezett helyi embereket, szervezeteket, intézményeket. Ezek nélkül felelőtlen a beavatkozást elkezdni. Ezért úgy döntöttünk, hogy a diósgyőri változáshoz most leginkább azzal tudunk hozzájárulni, hogy az ott működő szervezetek és intézmények képviselőivel interjúkat készítünk, hogy még szélesebb körű tudásunk és tapasztalatunk legyen a városrészről és ez alapján elkészítjük Diósgyőr közösségfejlesztési tervét.

A Miskolci Ötletmaratonot követően meghirdettük a fenti képzést a programon résztvevő csapatok tagjainak, de a tervekkel való további munkák, a cselekvések megszervezése olyan mértékben lekötötte őket, hogy nem volt kapacitásuk részt venni a képzésen. E mellett azt sem mértük fel jól, hogy azzal, ha valakinek van egy ötlete arra, miként válhatna Miskolc élhetőbb hellyé, és ennek az ötletének a kidolgozására rászán 48 órát, az még nem jelenti azt, hogy őt érdekli a közösségi munka, és erről szeretne tanulni is. A képzést több felületen is meghirdettük, hogy résztvevőket toborozzunk. Így jött össze a résztvevő 9 fő, akik azért jöttek el, mert a szűkebb vagy tágabb lakóhelyükön közösségi munkával foglalkoznak és szerettek volna erről többet tudni, kicsit tudatosabban foglalkozni vele. Az együtt töltött idő alatt a csoport megerősödött és igény merült fel a további rendszeres találkozókra, így jött létre a közösségi munka műhelye, amelyben havonta találkoznak egymással a tagok, és amely azóta létszámában már bővült is. Ez a csoport sokszínű mind a benne résztvevők társadalmi státuszát, mind

pedig az iskolai végzettségét és az életkorát tekintve. A sokszínűség ellenére egy nagyon támogató csoport jött létre, amelynek tagjai nem csak a közösségi munkában, hanem az egyéni boldogulásban is segítik egymást.

Miskolci Ötletmaraton⁴ – Molnár Aranka

A Miskolci Ötletmaraton egy úgynevezett szociális hackathon, amely a városban élőknek lehetőséget biztosított a kapcsolódásra, az elképzeléseik bemutatására, társak gyűjtésére, együttműködések szervezésére.

A hackathont – amely elnevezés a hacking és a marathon szavakból származik – a start-up világ már közel 10 éve használja Magyarországon is a vállalkozások ösztönzésére. A módszert kicsit átdolgozva közösségi-társadalmi ügyek feldolgozására, fókuszba állítására is elkezdték használni először Észtországban, majd Magyarországon is, itt a Miskolci Részvételi Program egyik elemeként mi is.

Forrás: minap.hu

A Miskolci Ötletmaraton egy ötletverseny, amelyre a város polgárai jelentkezhetek elképzeléseikkel, ügyeikkel önállóan vagy kisebb csoporttal. A 48 órás maratoni munka elején az egyes témák iránt érdeklődők vegyes összetételű csapatokba álltak össze. Ezt követően az ötlettől eljutottak, az átgondolt és kibontott projekterveig. Ezt a munkafolyamatot egy jól felépített lebonyolítás és szakemberek, mentorok támogatták. A csapatok a sokszínű összetételnek köszönhetően – ami jelentette a résztvevők társadalmi helyzetét, szakmáját, tudását – újszerű megoldásokat találtak az ötleteik megvalósításához. A rendezvény végén a kidolgozott programokat – nagyobb részt vállalkozókból álló – zsűri értékelt és a legjobbakat díjazásban részesítette.

Valójában a 48 órás rendezvény alatt az elképzelések, ügyek kétszer mérettettek meg. Egyszer a rendezvény kezdetén, amikor az ötletet hozó bemutatta gondolatait a jelenlévőknek és társakat toborzott maga mellé a kidolgozáshoz. Ahhoz, hogy az ötlet versenyben maradjon, szükség volt 4-5 ember elköteleződésére az ügy mellett, akik közösen gondolkodtak a megvalósításról. A második versenyhelyzet a program zárásakor volt, ahol már a kész projektervek versenyeztek egymással.

⁴ A Miskolci Ötletmaratonról részletesen az alábbi helyen lehet olvasni: <https://kofe.hu/parola/parola-folyoirat/miskolci-otletmaraton-fesztival-es-verseny-48-oraban/>

Miután eldöntöttük, hogy lesz szociális hackathon, felállt a szervezőcsapat, majd kitaláltuk a helyi nevét: „Miskolci Ötletmaraton – fesztivál és verseny 48 órában”, ami a gyakorlatban Miskolci Ötletmaraton lett. Meghatároztuk azokat a kategóriákat, amelyekben vártuk az ötleteket a rendezvényre, majd sok szálon kezdtek futni az események:

- a szakmai munkacsoport szervezte és felkészítette a mentorokat, valamint a zsűri tagjait, illetve összeállította a 48 óra programját. E mellett előeseményeket hozott össze, amelyeken népszerűsítette a programot, valamint tájékoztatta, felkészítette a jelentkezőket;
- a logisztikai munkacsoport gondoskodott a helyszínről, a helyszín berendezéséről, az ellátásról, a program eszközeiről. E mellett szervezte az esték kulturális programjait, valamint azt a sok önkéntest, akik a 48 óra lebonyolításában segítettek;
- A kommunikációs csapat biztosította a Miskolci Ötletmaraton nyilvánosságát, saját honlap és Facebook-oldal létrehozásával, sajtózással rendszeres tartalomgyártással.

A Miskolci Ötletmaratonon 6 csapat vett részt, amely csapatok 49 jelentkezőből, 40 ötletből jöttek össze.

Mint a legtöbb szociális hackathon, a miskolci is 48 órára hívta a helyieket. Arra kérte őket, hogy erre az időszakra köteleződjenek el, hozzák el az ötleteiket és méretessék meg azokat. Ha pedig versenyben maradnak, akkor a társaikkal dolgozzanak rajta. A megvalósítás ugyanakkor nem volt elvárás, azonban szakmai támogatást is kapott, hiszen ideális esetben az ötlettől a kidolgozáson át a megvalósításig tart a folyamat.

Azt azonban közösségfejlesztőként fontosnak tartottuk, hogy a Miskolci Ötletmaraton során kidolgozott ötletek, a cselekvési szándék ne vesszen el, hanem építsünk ezekre. Azoknak, akik szeretnének a programjukon tovább dolgozni adjunk hozzá megfelelő támogatást. A díjakat nem a csapatok kapták, hanem az ügyek, vagyis azok megvalósításához tudják a csapatok felhasználni.

Részvételi pontok és civil partnerek – Kovács Edit

Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata növelni akarta működésének deliberatív elemeit, azaz a mindennapok részévé kívánta tenni az állampolgári aktivitás támogatását. Ennek érdekében: Részvételi Irodát állított fel, amely szakmailag irányítja, koordinálja a város részvételi ügyeit. Civil részvételi referenst alkalmazott az iroda vezetésére, valamint előkészítette egy új, városi szintű együttműködés – a részvételi pontok – kereteit. A városvezetés rövidtávú célja az volt, hogy nagyobb civil, közösségi támogatással tudjon kipróbálni új módszereket. Középtávon módszertani palettabővülést várt, hogy a részvételi eszközök szélesebb skálájáról tudják majd kiválasztani – az önkormányzat és a civilek egyaránt – a célok eléréséhez szükséges megfelelő módszereket. Az elképzelés része volt, hogy az önkormányzat a részvételi pontok által egy szélesebb lakossági partneri hálózatot alakít ki, amely részeként a részvételiség kommunikációs csatornái is kiépülnek, szélesednek. E befektetés tartós eredménye lehet, hogy az önkormányzatiság általános működésébe beépülnek a

részvételiség elemei, aktívabb és kezdeményezőbb lesz minden szereplő, szokássá válik a részvétel Miskolcon.

„A részvételi pontok a helyiek által ismert, jól megközelíthető többfunkciós, integrált közösségi terekben működnek. Potenciálisan olyan közösségi terek, ahol az ott élők igényei és szükségletei mentén szerveződő közösségi alkalmak valósulnak meg. (Részvételi Konceptió - Miskolc, 2020)

„A városban található részvételi pontok szakmai hálózatot alkotnak, amelyek munkáját a Részvételi Iroda koordinálja. A Részvételi Iroda szervezésében a részvételi pontokban dolgozó munkatársak/önkéntesek közös felkészítésen vehetnek részt. A részvételi pontok fontos hidat képeznek az önkormányzat és a városrészi közösségek között.” (Részvételi Konceptió - Miskolc, 2020)

A részvételi pontok alapjait a Részvételi Labor nevű megelőző műhelymunka során rakták le a város aktív és együttműködő önkormányzati, civil és állampolgári szereplői. A 2022-es év feladata a pontok egységes működési modelljének kidolgozása volt. Ennek érdekében kétheti találkozóiban egyeztek meg a magukat már részvételi pontként definiáló, csatlakozó miskolci civilek. A találkozókat külső szakértő facilitálta, aki a konkrét közös munkát megelőzően interjút készített a szervezetek vezetőivel a motivációikról, feltételeikről, vállalásaikról. A pontok munkájához az önkormányzat ebben a szakaszban nem rendelt forrást.

A csoporttalálkozók nehezen mentek, változó volt a résztvevők köre, de a „gördülő módszerrel” alkalomról alkalomra görgetett működési elképzelésben lényegében egyetértés alakult ki a résztvevők között. Ennek legfontosabb sarokkövei:

- Alapelvek: a csatlakozás önkéntes, a vállalások eltérőek, a pontok hálózata önálló szakmai tömörülés, finanszírozásában lehetőségei szerint mindenki részt vesz. A pontok vállalják a hálózati megjelenést, használják a közös arculati elemeket.
- Részvételi minimum született, amely elemei: a rendelkezésre állás, a közösségi aktivitás generálása, közös tanulásban, valamint a városi részvételi projektekben/kampányokban való részvétel, illetve tér biztosítása a közösség találkozásaihoz.
- A részvételi ponttá válás folyamatát is meghatározták, szorgalmazva a bővülést: részvételi ponti titulus elnyerése (amelyet szándéknyilatkozat formájában lehet igényelni, alapképzést követően kiérdemelni). A Részvételi Labormunkába való bekapcsolódás vállalása, finanszírozásban való szerepvállalás (önkormányzat felé, illetve közös külső támogató felé).

Az erős és közös alapok ellenére az év felére teljesen kifulladás ez a munkaterep. A pontok – kis kivételtől eltekintve – kevéssé vállaltak feladatot a városi részvételi program folyamatában (Miskolci Ötletmaraton, Városi Esték, közösségi tervezés, stb.). Az év felére amolyan exlex állapot alakult ki, amely év végére se oldódott fel. Bár nem ismert minden körülménye ennek a folyamatnak, de a szervezetek külön felkeresése és a velük való beszélgetés az alábbi dichotómiát tárta fel: az

önkormányzat nem akarta uralni, irányítani a Részvételi Pontok Hálózatát, csak támogatni kívánta a partnerség létrejöttét és együtt akart működni a kialakult hálózattal. A résztvevőknek fontos volt, hogy az önkormányzat kezdeményezte a közös gondolkodást, munkát, így amikor a munka egy szakaszában az önkormányzat hátralépett és várt az ajánlatával, hogy lássa mit akar a hálózat, a szervezetek elbizonytalanodtak és szintén hátrébb léptek. Ebből a passzív egyensúlyi helyzetből kellene jelenleg kibillenteni a Részvételi Pontok Hálózatát.

Részvételi módszerek kísérleti szakaszban

Részvételi költségvetés – Csere Áron

A részvételi költségvetés egy olyan társadalmilag innovatív módszer, amely során az emberek közvetlenül dönthetnek a közvagyon egy részéről. Ez a fajta megközelítés egy teljesen új tapasztalatot ad az embereknek a helyi közügyekkel és közpénzzel kapcsolatban. A módszer az 1980-as években indult el a brazil Porto Alegreből és azóta New York és számos nyugat-európai város mellett, egyre jobban elterjedt Kelet-közép Európában is. Magyarországon az elmúlt években kezdtek kísérletezni vele, Budapest és annak néhány kerületén kívül egy maréknyi vidéki városban – köztük Miskolcon.

A módszer egyik előnye, hogy az alapvető irányokon túl rendkívül flexibilis, így mindent az önkormányzat, illetve az adott városban élő emberek igényeire lehet alakítani. A módszer a következő fő lépésekből áll:

- *Ötletek gyűjtése a lakosoktól:* milyen fejlesztéseket kellene megvalósítani az adott városban/városrészben. A fenntartáshoz köthető elemek esetükben kizárásra kerülnek;
- *Ötletek szűrése:* ezt elsőként az önkormányzat végezte, amely formai/jogi szempontból szűrt, később egy önkormányzattól független Részvételi Tanács, amely a legjobb/legrelevánsabb ötleteket választotta ki. Ennek fő oka, hogy a túl nagy számú, ráadásul egymást átfedő ötletek nagy mértékben csökkenthetik később a társadalom szavazási hajlandóságát;
- *Szavazás:* a lakosok az általuk legfontosabbnak ítélt ötletekre szavazhattak a <https://tervezzukmiskolcot.hu/> online felületen keresztül.
- *Megvalósítás:* az önkormányzat biztosítékot vállalt az ötletek megvalósítására. A Részvételi Tanács figyelemmel kíséri a nyertes ötletek megvalósítását, erősítve ezzel az önkormányzati transzparenciát.

Egy jól felépített és finomhangolt részvételi költségvetésnek számos előnye van:

- mobilizálja a civil társadalom különböző szintű szereplőit,
- a lehető legrelevánsabb fejlesztések valósulnak meg,

- erős edukációs hatása van a helyiekre a közügyekkel kapcsolatban, valamint erős demokráciaélményt is ad;
- modernizálja a közigazgatást és az abban dolgozók szemléletét is demokratikus/részvételi irányba mozdítja el;
- növeli az átláthatóságot;
- becsatornázza a helyi kreatív energiákat.

A Közösség és Részvétel Miskolcon című projekt többi módszeréhez képest a részvételi költségvetésnek a jellegénél fogva – a városi költségvetés egy részéről való döntést át kell engedni a lakosságnak – a leginkább kellett integrálódnia az önkormányzat működésébe, ami meg is történt. Ez az elem várta el sok szempontból a legnagyobb ráfordítást az önkormányzat részéről:

- 15 millió forintos keret biztosítása;
- szükséges infrastruktúra kiépítése (pl: tervezzukmiskolcot.hu weboldal, szavazó és ötletbeküldő oldal);
- az ötletek szűrése az önkormányzati munkatársak által, elsősorban megvalósíthatósági szempontok alapján;
- folyamatos, aktív kommunikáció a programról;
- a nyertes ötletek transzparens megvalósítása.

Mindezek mellett fontos összekötő elem a társadalmi bázist építő módszerekkel, hogy a megvalósítás során változó sikerrel, de támaszkodtunk a Részvételi Pontok Hálózatára, főképpen az ötletgyűjtés és a szavazás során.

A részvételi költségvetés azért is fontos eleme a programnak, mert sok szempontból a legszélesebben próbálta bevonni az embereket és építeni a részvételiséget támogató állampolgári bázist. Az ötletekre szavazás pedig a részvételiség olyan alacsonyküszöbű, “belépő cselekvése”, amely után mélyebben bevonódhatnak a miskolciak.

Egy év után elmondható, hogy mind a lebonyolítás rendszerének, mind pedig az elérésnek sokat kell még fejlődni, de értékes tapasztalatokat szereztünk az eddigi folyamat alatt. Elsődleges, hogy civil, illetve állampolgári oldalról sokkal erősebb társadalmi bázist és aktivitást kell építeni, amely elsősorban nem az önkormányzat, hanem a helyi civil szereplők feladata. Mindemellett az önkormányzatnak egy olyan átgondolt kommunikációs stratégiát kell megalkotnia és végrehajtania, amely tükrözi a részvételi költségvetés fontosságát az önkormányzat működésében.

A folyamat pozitív és tovább erősítendő hatása az önkormányzati dolgozókkal való közös munka és workshopok. Különböző szinten, de olyan új perspektíva nyílt meg számukra, amely hosszú távon erős hatást gyakorolhat az egész önkormányzati működésre. A hierarchikus, sokszor vertikálisan, nem egymással, hanem egymás mellett dolgozó szakemberek számára lehetőség nyílt arra, hogy

horizontálisan osszák meg tapasztalataikat és gondolataikat. Megfelelő pozitív visszacsatolások mellett pedig az önkormányzati-lakossági együttműködések elindulhatnak a partnerségi viszony irányába.

A helyi lakosokból és önkormányzati dolgozókból álló Részvételi Tanács hatalmas segítséget nyújtott a folyamat kivitelezésében. A tanácstagsággal járó feladatot önkéntesen vállaló emberek mélyen elköteleződtek a részvételiség mellett, valamint jobban megismerhették az önkormányzat munkáját. Az ő szerepük a jövőben egyszerre lehet egyfajta híd a miskolci lakosok és az önkormányzat között. Olyan szereplőkké válhatnak, akik a részvételiség társadalmi bázisát építhetik állampolgári és civil oldalról.

A miskolci részvételi költségvetés tavalyi éve egy hosszan tartó, közös tanulási folyamat első lépése, amelynek ugyanúgy részei a miskolciak, mint az önkormányzat, egyszerre tanuló és tanító szerepben.

Városi Esték – Jakab Zsolt

A Városi Est a Miskolci Részvételi Program eleme, amely elsősorban az információcserét, a "tisztábban látást" célozza egy-egy társadalmilag fontosnak ítélt kérdésben.

Szakemberek és érintett civilek (lakók, használók, civil szervezetek) osztják meg előzetesen gondolataikat, interjúkban, internetes felületen, lakossági kérdőívben annak érdekében, hogy a tényleges Városi Est alkalmával, már információkkal felvértezve, érdemi beszélgetést, vitát folytathassanak egy-egy téma többszempontú körbejárása során. Nem a felmerült problémák végső megoldása a cél. Inkább a további együtt gondolkodás feltételeihez való hozzájárulás, a helyi közérzet megismerése, és a nézőpontok találkozása.

A Városi Est a -1. lépés, hogy az állampolgárok minél több információhoz jussanak egy adott témában, és amikor arra kerül a sor, hogy véleményt kell formálniuk akkor felelősségteljesen tehessék ezt meg, a lényegi tények ismeretében.

Kommunikáció – Király Csaba

A részvételi demokrácia és eszközei új, Magyarországon szokatlan, sokak számára megfoghatatlan ideák. Ez abszolút érthető, hiszen mi, a szakmai stáb is most értettünk meg és alakítottunk ki sok olyan apróságot, amelyek a külföldi minták lokális viszonyokhoz történő adaptálásához voltak szükségesek.

Ennél fogva a kommunikáció is kardinális szerepet kapott, hiszen az állampolgárokkal meg kellett ismertetnünk egy számukra idegen koncepciót, egy olyan demokratikus működési elvet, amely Magyarország rendszerváltás előtti és utáni politikai berendezkedései számára mindig is idegen volt.

Arról nem is beszélve, hogy az egyes módszerek között sokszor vékony volt a lényegi határvonal, így a részvételi demokrácia mint idea értelemezésén túl az egyes eszközök dekódolása is kommunikációs feladatunk volt.

Mindez talán utal arra is, ami az egyik, rendszeresen kommunikált fő üzenetünk volt: a Miskolci Részvételi Program mindenki – a civil, az önkormányzat, az állampolgárok és bármely érintett – számára egy tanulási folyamat, hiszen egy Magyarországon új jelenségről van szó.

A kommunikáció módszerében ez azt jelentette, hogy sokszor ismétlődő és értelmező üzenetekkel operáltunk. A cél az volt, hogy „elhintsük a részvételiség magját”, egyre kevésbé álljanak értetlenül az emberek egy-egy üzenet és program előtt.

A leírtakat figyelembe véve kijelenthető, hogy nem álltak rendelkezésre a szükséges erőforrások a feladat teljesítéséhez: mind a humán erőforrás, mind a kommunikációs csatornák tekintetében jelentősen nagyobb volt a feladat, mint a lehetőségek. Ennek ellenére nem tekinthető kudarcosnak a kommunikációs tevékenység, hiszen a részvételi demokrácia mint kifejezés egyértelműen tisztább értelmezést kapott a hétköznapi diskurzusban, ezzel megteremtődött egy szükséges alap a további építkezéshez.

Számadás helyett – Sélley Andrea

Szakmai vezetőként szeretnék néhány gondolatot megemlíteni a másfél-kétéves közös munka megállásaként:

- Tanulási alkalmaink gyakorisága és műfaja színes. Ami még inkább fontos számunkra, hogy gyakran széles körben szerveződnek, lehetőség szerint azon érintettekkel együtt, akikért dolgozunk. Ettől válhat a folyamat közösségivé, és ez a közös tanulás lehet alapja a vágyott szemléletformálásnak is.
- Meghatározó eredmény a Miskolci Részvételi Konceptió, ami keretet és lehetőséget biztosít a részvételiségnek a Polgármesteri Hivatal működésében.
- Szükséges olyan közösségi, közéletet támogató bizalmi terek kialakítása, ahol a közvetlen lokalitásban megélt minőségi életet közösen alakíthatják a miskolciak. A civil szereplők erősödéséhez az önkormányzat teret adhat, partneri légkört biztosíthat.
- Ha azok részvételi pontként is működhetnek, és ott az önkormányzat valós párbeszédhelyzeteket folytat, valós együttműködések alakulhatnak ki. Azon civil szervezetek, akik a Részvételi Konceptió kialakításába időt és energiát tettek bele, számolatlan közös alkalmon vettek részt, keresve a partnerségi lehetőségekben a lokalitást és a civil szervezeteket is támogató megoldásokat, figyelembe véve a részvételi ponttá válásban rejlő kihívásokat.
- A Részvételi Labor néven elindult tanulási alkalmak számos közös felismerést hoztak, folytatásában meghatározó lehetőséget látok. A közös elemzőmunka, a részvételi eseményeken megélt helyzetek reflektálása teheti tudatossá az elindult módszerek és folyamatok fejlesztését. Sokszínű és sokféle találkozási alkalom szerveződött a Miskolci Részvételi Program égisze alatt, azokon való részvétel számokban is látható, de a létrejött kapcsolatok minőségét értékelem eredményeként.

Ami nem látható, csak megérezhető, hogy egymást tiszteletben tartó párbeszéd zajlanak ezen alkalmakon, és a hangulatát sokan dicsérik.

- Azok az egyének és közösségek, akik kezdeményezők, látják a párbeszéd lehetőségét. Kapnak válaszokat és talán lassabban, mint szeretnék, de az ügyeket gondozzák. A szomszédsági ügyek, a városi problémák beszédtemává válnak olyanok számára is, akik eddig nem vettek részt közéletben.
- Szóba állnak egymással olyan felek is, akikben negatív élmények gyűltek össze: olyanok is, akik már nem láttak a párbeszédre esélyt sem.
- Azon tudatosabban szerveződő civilek, akik az önkormányzat felé tudják képviselni érdekeiket, és a társadalmi kontrollt biztosítják, gyakran jutnak véleményformálási lehetőséghez. Megtörve a megosztottságot építő országos összképet, ügyfélé, állampolgárrá válhatnak egy ilyen folyamatban. Többször kimondásra került: nem cél az együttműködés során, hogy ugyanazon

nézeteket, véleményt vallják a felek, sokkal inkább az, hogy váljon képessé a keretrendszer arra, hogyan lehet eltérő vélemények mentén konszenzusra jutni, közösen alakítani a város életét.

- Egyre több önkormányzati és hivatali munkatárs szimpatizál a részvételi elvekkel, ők egymást támogatják.
- Gyakran vannak reflexiók civil és önkormányzati szereplők között, és kifejezetten közös gondolkodásra, értékelésre alkalmasat adó műhelymunkák, ezen alkalmakon lehet számba venni a sikerélményeket és a kudarcokat.
- Az is megfogalmazódik, ha az önkormányzat működésébe jobban belelátunk, sok fejlesztést másképpen nézünk. Megismerhető a beszélgetések során az önkormányzati struktúra, ez megtanulható. A civil szervezetek is bátrabban kommunikálnak magukról. Ezáltal a civil működés sajátosságai is láthatóbbak, érthetőbbek. Ami előttünk van, de apró lépésként említendő, hogy civil szférán belül elszigeteltségből többen egymásra találnak, egymás közötti partnerségek születnek.
- A forrásokról való gondolkodás az elmúlt két évben folyamatos. Az eddigi pályázati munkamóddhoz való kapcsolódás nehézkes. A részvételi szemlélet erősítése önmagában is kapacitást és forrásokat igényel mind az önkormányzati, mind a civil szervezetek részéről. Ezen túl, ha a szemlélet valóssá válik, beépülhet a városi fejlesztések lebonyolításába.
- Az együttműködések elindításában való kezdeményezések bátorításaként a megélt tapasztalatok közül leginkább a stratégiai szinten megélt bizalom és a lojalitás értéke említendő. A személyek közötti bizalom hatása a közbizalomra nemcsak motivációként van jelen, hanem fejlődést is jelenthet.

3. Reflexiók, tanulságok – Sélley Andrea

Szakmai reflexiók:

Ahhoz, hogy egy civil csoport tárgyalni tudjon, fontos az intézményesülés, akárcsak az, hogy a folyamatokba bekapcsolódhassanak informális csoportok és egyének is. Amellett, hogy szükség van az intézményesülésre, figyelemmel lehet egy önkormányzat arra, hogy a szervezeti státuszában hol tart egy adott helyi csoport.

Az önkormányzat és civil együttműködés kapcsán ambivalensnek tekinthető a civil szervezetek kontroll szerepe, és a partnerségi működés.

Felemás helyzetet eredményez az is, hogy szülhetnek egymással szembe menő érdekeket és ellenérzéseket okozó helyzetek, partnerségi elvek nélkül elindított folyamatok abból fakadóan is, hogy a várost érintő döntések egy része nem helyben születik, vagy nem az aktuális testület döntési jogkörében indultak. Sok tanulási helyzetünk arról szólt, hogy ezekben meglássuk a szereplők azon motivációját, hogy a kedvezőtlen körülmények ellenére mégis egymás mellé álljanak, az ügyekben közös célért haladjanak azon keretek között, amelyek meglépése a saját hatáskörükben áll.

Amire szükség van: a jóhiszeműség, az egymás iránti bizalom és a sokféle emberből adódó szinergia iránti bizalom.

Érdekes az egyensúly a alkalmon annak, hogy mennyi idő van az információ megosztására, a vitára, és a beleszólásnak mennyi és milyen tere van. Hogy ehhez milyen módszerek szükségesek, az olykor mellékes. Sokkal fontosabb lehet a hely berendezése, a hangulat, a közvetlenség és a partneri légkör. Izgalmas az információk megfelelő ütemezése is: előfordulhat, hogy egy rossz ütemben érkező hír, tapasztalat megosztásával épp hátráltatjuk a folyamatot, vagy konkrétan ártunk egy projektnek. Vannak ellentmondásos szituációk: ha korábban beszélünk valamiről, megakaszthatja, de ha közösségi szemléletű fejlesztésben gondolkodunk, akkor az információt minél korábbi szakaszban meg kell osztani a közösség tagjaival. Ennek kialakítása kiemelt szakmai feladat a fejlesztői teamben.

Abban lehet tudatos az önkormányzat, hogyan gondolkodik az információ közvetítésről, a nézőpontok megértéséről. Abban kevésbé tud tudatos lenni, hogy a rendszer, amiben változást akar elérni, hogyan változik majd működése során. Az információ a részvételi lépcső alsó szintjeként is jelzi, hogy a részvételi folyamatok legalapvetőbb felétele, és motiváló mozgástérként érdemes rá gondolni. A részvételi lépcső⁵ legalsó szintje, az információ igényli a legtöbb energiát. A tájékoztatás szintjén bejáratott munkamódok szükségesek.

⁵ Részvételi lépcső - A ladder of citizen participation SR Arnstein - Journal of the American Institute of planners, 1969

Annak ellenére, hogy a részvételi működés sokkal inkább a partnerségi és ügyfélkapcsolatok ápolását igényli, és kezdetben ezen szemléletmód az önkormányzati működésben beszűkíthetik a kapacitásokat, másként kezdtünk el dolgozni. Konstruktív civilek és a hivatali gondolkodásmód közeledtek, a párbeszéd beindult, és egyre több kapacitást fog igényelni a civil kapcsolatokkal való munka. Számolni kell azzal, hogy a kapacitást hozzá kell rendelni a növekvő folyamat során. Amellett, hogy rutinná fejlődik, önmagát is generáló folyamatról van szó, mivel egyre több és újabb közösségek és civilek szeretnének teret a közügyekbe. Ezen kapacitás eredményeként több helyen visszajön a befektetett energia.

A kommunikáció mindkét oldalon fejlesztésre szorul, de nem lehet kizárólag online felületekben és médiamegjelenésekben gondolkodni. A személyes találkozások varázsa és a közvetlen beszélgetések nem helyettesíthetőek. Miskolcon a tervezzukmiskolcot.hu felület fejlesztése hosszú távon jó eséllyel megteremti az online párbeszéd kultúráját.

Párhuzamosan fontos a közösségfejlesztés és a részvételre az igényteremtés. Akkor erősödhet mindkét oldalról a városi együttműködés, ha csinálhatják is az emberek, ezért közösségi és részvételi bevonási folyamatokban érdemes gondolkodni.

Gondolatok az érintettektől:

Jakab Zsolt, Kilián-Észak Közösség Egyesület, elnök

„Elmondhatom, hogy minden eseményhez volt valamilyen kapcsolódásom. Részt vettem az I. Miskolci Ötletmaratonon ötletgazdaként és csapattagként, a Városi Estek szervezésében koordinátori szerepet vállaltam és a részvételi költségvetéshez is küldtem be javaslatokat. Mindegyik alkalommal érdekes élmény volt az emberek színes meglátásait vegyíteni és megtapasztalni, hogy milyen motiváltak, ha megkérdezik őket.

Jó volt látni, hogy a különböző szakterületeken képzett és az átlagos, fizikai munkát végző emberek milyen rendkívüli módon alkalmazkodtak egymáshoz és jutottak közös nevezőre.

A részvételi költségvetés működése azonban nem volt átlátható a résztvevők számára, ami nemcsak őket, de a szervezőket is frusztrálta.

Gyökér Ádám, MMJV, stratégiai és jogi referens

„A közösségi gyűlésen és a Részvételi Tanács ülésein vettem részt. Nagyon pozitívan hatott rám a magas fokú érdeklődés, hogy milyen sok embert megmozgattak a felvetett témakörök. A közösség ereje meghatározó volt számomra, jó volt látni azt, hogy milyen, amikor rengetegféle szakterületről érkező emberek találkoznak és osztják meg egymással a tapasztalataikat. A jövőre nézve úgy gondolom, fontos, hogy az önkormányzat még több forrást fordítson a társadalmi részvétel erősítésére.”

Sikoparija Lujza, városlakó

„Az ötletmaraton zárásán és a Városi Esteken vettem részt, utóbbi esetében az előkészítő folyamathoz is hozzájárultam, lakossági interjúk készítésével.

Az ötletmaratonon nagyon meglepődtem a résztvevők számán és azon, hogy kifejezetten flow hangulat volt. Sikerült a városlakókban tudatosítani, hogy most lehet ötletelni, amivel sokan éltek is, ráadásul egyfajta gálahangulat alakult ki a végére. Azt nem követtem, hogy végül mi lett az ötletek sorsa.

Figyelemmel kísértem a részvételi költségvetést, ha mondhatom, nevetségesnek tartom a háromszor ötmilliót. Ekkora árnál és inflációnál ez túl kicsi összeg.

A Városi Esteknél nagyon tetszik maga az ötlet, hogy kávéházi hangulatban lehet találkozni. A témák kiválasztása is jó, valóban ezek érdeklik az itt élőket. Viszont a kommunikáció nehézkes, az erre szolgáló felületek nem frissek, nem szépek, az információt nehéz megtalálni a tervezukmiskolcot.hu-n. A Facebook kifejezetten „poros”, az ottani közlések nyögvenyelősek, és furcsa, hogy nincs is a városnak kifejezett erre rendelt oldala.

A Városi Esték legerősebb lába a lakossági kérdőívek kiértékelése, mert ott tényleg valódi visszacsatolás van arról, hogy mit gondolnak a városlakók, és ezt egy térben hallgatják meg a döntéshozók és az érintettek. Az eredmény az asztaloknál is mindig meghatározó, ott is ahhoz képest formálnak véleményt. Mindig komplex módon járja körbe a témát, az információkat, így nagyon hasznos. Jakab Zsolt műsorvezetői stílusa is jó, tartja az időkeretet, egyben szórakoztató is.

Ismerősökön keresztül tájékozodom, sajnos a közösségi médiából és a médiából semmit nem érzékelnék, ha a civil kapcsolataim nem jeleznék.

A jövőre nézve azt javaslom az önkormányzatnak, hogy váljon hitelessé, legyen meg benne erre a valós akarat. Varga Andrea kommunikációja az egyetlen, ami hozzám eljut, nála látom is ezt a törekvést. A többi városi döntéshozónak viszont sem kommunikációjában, sem cselekedeteiben nem látszik a részvételiség elve, ami komolytalanná teheti a dolgot. A városi média és az önkormányzat összehangolódása is kulcsfontosságú lenne, hatékonyabb közösségi felületre volna szükség. Fontosnak tartanám, hogy mindenki a saját választókerületében legyen jelen, legyen elérhető, mint képviselő. Városi szinten nincs rálátásom, de azt elmondhatom, hogy Percesen, ahol dolgozom, Bazin Levente mindig rendelkezésre áll, érdeklődő, így partnerként tudunk együtt tenni a városrészért.

Merthogy mi az a részvételiség? Amikor a városlakók és a hivatal szervesen kapcsolódnak egymáshoz, mindenki a saját szintjén éli meg és gyakorolja is a felelősséget. A városüzemeltetést, fejlesztést és fenntartást a lakosok és a választott tisztviselők közösen végzik. Az önkormányzatnak az a szerepe, hogy hitelesen tájékoztasson és teret engedjen az állampolgárok bevonódásának.”

Czifrusz Natália MMJV, Főépítési Kabinet, főkertész

„Ott voltam a közösségi gyűlésen, zsűritagként az ötletmaratonon, a Népkerth és a Diósgyőri Strand fejlesztéséről szóló Városi Esteken, illetve a „Szinva Zöld Folyosó” közösségi tervezés több eseményén is.

Mindegyik kiváló volt, a közösség minden alkalommal hihetetlen erőket, energiákat mozgató meg. Minden ötletünkre, felvetésünkre kaptunk visszacsatolást és egy olyan nézőpontot, amely által más szemmel tudunk tekinteni a kívánt fejlesztésekre. Amit kritikaként fogalmaznék meg: a Szinva-folyosóval kapcsolatban nem tudtuk elérni az embereket, a hat-hét állomás között akadt olyan, ahol egyáltalán nem találkoztam érintettekkel.

Az ötletmaraton résztvevői mind lelkesek voltak, mindenkin látszódt, hogy nagy energiát fektet a számára fontos ötletelésekbe, a csapatok életkor, nem és szakmai beállítódás szempontjából is vegyesek voltak. Hiánypótló ötletek jelentek meg, amelyek nem megjavítani akartak valamit, hanem egy űrt betölteni.

A Városi Est kapcsán elképesztő élmény volt, hogy nem akartunk problémát megoldani, csak megismerni az információkat, és lehetőségeket keresni. Ezzel minden résztvevő új – akár számára idegen – meglátásokkal, gondolkodással gazdagodhatott.

A hivatalon belül a tájékozódás adott a Miskolci Részvételi Programról, hiszen Kovács Kamilla civil részvételi referensként maga a városi részvételiség.

Fontosnak tartom a kommunikációt. Érdekeltté kell tenni az embereket az eseményeken való megjelenésben és abban, hogy kinyilvánítsák véleményüket bizonyos várost érintő tervekről, és ne legyen bennük egy olyan ellenérzés, hogy ezt teljesen feleslegesen teszik.

Szabó Zoltán, állampolgár

„A Miskolci Ötletmaratonon voltam ötletgazda és csapattag. Úgy vélem, alapvetően elhibázott volt a toborzás és az összehívás, mert az lett volna a rendezvény célja, hogy sok érdeklődő, tetterre kész ember jelenjen meg, számos megvalósítható elképzeléssel. Ha mindez adott lett volna, akkor minden ötletre megfelelő mennyiségű időt tudtak volna szánni. Így azonban sok ötlet volt és kevés elkötelezett ember. Ha volt három apró, de jó javaslat a többihez nem

hasonlítható tematikával, akkor azok kimaradtak. Híveket azonban úgy lehetett volna igazán toborozni, ha mindenki esélyt lát arra, hogy a saját ötletét megvalósítsa.

Akinek támogatást kapott az ötlete, az jól is érezhette magát, akinek meg nem, annak kudarcélménnyel indult ez az egész.

Jó volt sokszínű, érdekes embereket megismerni. Mindenki másként látja a világot, érdekes tapasztalat, hogy egy adott várost hányféleképpen látnak egy ilyen esemény résztvevői. A zsűri tagjai pozitívan álltak hozzá az ötletekhez, amelyek közül viszont hiányoztak a korrekcióra törekvő elképzelések. Nem megjavítani akartak dolgokat, hanem mindig valami újat létrehozni, és ment a sírás, a panaszkodás.”

Molnár Aranka, közösségfejlesztő

„Minden eseményen részt vettem, amelyet szerveztünk, a Miskolci Ötletmaraton fő koordinátora voltam, és a Városi Estekről sem hiányoztam.

Izgalmasnak találtam a közösségi beavatkozás és a szakmai részvétel összehangolását, és nagyon pozitív élményként hatott rám, hogy ez milyen sikeres volt.

Szakmailag érdekesítő volt látni a részvételi demokrácia és a közösségi alapok közötti hasonlóságokat és különbségeket.

Amikor az ötletmaraton utolsó napján a csapatok bemutatták kidolgozott terveiket, hihetetlenül nagyszerű és színes projekteket ismerhettünk meg, amelyeket a változatos előadásmód is feldobott. Minden kezdeményezés beszippantott mindenkit: a zsűrit, a szervezőket és a résztvevőket. A közösségi és csapatmunka összehozta az embereket, érdekes volt, hogy résztvevők milyen sokszínűek voltak mind életkorban, mind életkörülményekben, mind iskolai végzettség tekintetében. A részvételiség ismertetését mindenféleképpen tovább kell vinni az önkormányzaton belül is, mert sok fontos réteget sikerült elérni, de még szélesebb körű cselekvéseken keresztül mélyíteni kell.”

Fodor Attila, MMJV, Városüzemeltetési és Műszaki osztály, műszaki koordinációs ügyintéző

„Miskolc közútkezelőjeként dolgozom, így a szakmámhoz kapcsolódóan veszek részt a programban. Az a gondolat szólított meg benne, hogy a város élhető legyen mindenki számára és megfelelő legyen a közlekedés. A Részvételi Iroda szervezett egy programot, amelynek részeként a városlakók bizonyos összegeket bizonyos célok megvalósítására használhattak fel. Számomra az önrendelkezés volt fontos, hogy a városi döntésekbe belevontuk a civileket is. Bizonyos témakörökben azok a lakók, akik elkötelezettek Miskolc iránt, érezhetik, hogy van beleszólásuk a város életébe, materiális javakat tudnak felhasználni.

Számomra a szerveződés lebonyolítási szisztémája és a lakók irányából észlelhető érdeklődés meghatározó a részvételiségben. Én magam a sajtón keresztül tájékozodom, illetve a belső infók alapján a munkahelyemen.”

Szunyogh László, MMJV, Főépítési Kabinet, főépítész

Régóta foglalkoztat az önkormányzatiság kérdése. Hiába a képviseleti jelleg, a magyar demokrácia fiatal korának, valamint a korábbi diktatórikus történelmi hagyományoknak köszönhetően szinte élesen elválik egymástól a város lakossága és vezetése. Hiába az önkormányzat elnevezés, szinte mindig úgy beszélünk erről, mintha „mi és ti” lennénk, természetesen mi itt „lenn”, a képviseletünk meg ott „fenn”. Úgy gondolom, hogy mi mindannyian együtt vagyunk a város, önkormányzatostul, hivatalostul, és szorosan együtt kell működnünk, együtt kell gondolkoznunk, döntenünk. A megvalósíthatóság, az életszerűség természetesen nem teszi lehetővé, hogy minden apró-cseprő ügyben közösen döntsünk, nyilván erre van a képviseleti rendszer és a hivatal. De a valódi önkormányzást segíti, segítheti a részvételiség friss „intézménye”.

A Polgármesteri Hivatal természetesen egy hivatal, amelynek pártatlan munkájához bizonyos értelemben függetlennek, befolyástól mentesnek kell lennie. Így itt a mindennapokban csak kisebb mértékben, ha egyáltalán, érvényesülhet a részvételiség, a munkatársak, tisztségviselők kevésbé vállalhatnak benne szerepet. A főépítész egy kicsit kilóg a sorból, mert a hatósági munkáján túl olyan döntéseket, stratégiákat készít elő, amelyekben fontos a közös gondolkodás is. Ennek megfelelően magánemberként és hivatali főosztályvezetőként is érdekelnek a

részvételi folyamatok, nagy örömmre szolgál, hogy ezek alakításához hivatalosan és munkakörömön túl is hozzájárulhatok.

Forrás: minap.hu

A részvételi költségvetésben és a Miskolci Ötletmaratonon „csak” szakterületi szakértőként, a Városi Esteken és a közösségi tervezéseken azonban szervezőként is részt vettem, illetve veszek. Talán ebbéli aktivitásomnak is köszönhető, hogy mindhárom estnek és mindegyik közösségi tervezésnek a Főépítési Kabinet hatáskörébe tartozó témája volt/van.

Megerősített abban a hitemben, hogy ez fontos. Fontos abban, hogy minél szorosabb kapcsolat alakuljon ki a város polgárai és önkormányzatuk között. Hogy magunk alakíthassuk városunk sorsát, hogy egyértelművé váljanak a határok, mely döntéseket kell közösen meghozni, és melyeket bízunk nyugodtan az önkormányzatra.

Ezentúl megéltem az együtt gondolkodás örömét. Sajnos, még sokan nem hiszik el, hogy lehet közvetlen befolyásuk a dolgok menetére, így tapasztaltam ezzel kapcsolatos kishitűséget és bizonytalanságot is.

Ami viszont nagy élmény, hogy sokan és sokféle új szempontot tudnak felhozni, és hogy egy-egy beszélgetés során ebben a színes véleményhalmazban is rá lehet érezni a közakaratra, a közhangulatra. Az is élmény, ahogyan a saját véleményünk is formálódik az eszmecserék folytán.

A főntebb felsoroltakon túl nem lett kapcsolódásom a részvételi eseményekhez, folyamatokhoz. De például a hivatali munkámban „saját szakállamra” tartok random megbeszéléseket építészek, vagy más szakmák képviselőivel stratégiai kérdésekről, és munkatársaimat is igyekszem bevonni a döntésekbe. Ehhez mintának tekintem a részvételiségi folyamatokat is.

A jövőre nézve fontosnak tartom a részvételiség erősítését, hogy az egy-két egyedi akción túl minél általánosabb legyen ennek szerepe a döntések előkészítésében.

Orosz Szabina, társadalomkutató

„Jelen voltam az ötletmaratonon, illetve a Szinva közösségi tervezés eseményén is, elsősorban azért, mert jó pár évig nem éltem Miskolcon, és szerettem volna új, jó arcokkal találkozni. Emellett társadalomkutatóként, a családom érdekében is mindenképpen szerettem volna javítani egyes dolgokon a város környezetét illetően, aminek eléréséhez szintén fontosnak tartom a részvételiséget.

Tetszett, hogy az ötletmaratonon sok időt töltöttünk együtt a csapatunk tagjaival, viszont mivel mind más-más szakterületen dolgozunk, nagyon nehéz volt bizonyos helyzetekben olyan megoldást találni, ami mindenkinek megfelel. Ez pedig feszültséget szült közöttünk. Minden, amit abban a két napban csináltunk, feszegette a határainkat és a lehetőségeket. Hatalmas élmény volt antropológusokkal együtt dolgozni, az ő tudásuk megismerése nagyon sokat adott a szakmai fejlődésemhez, illetve jó volt olyan emberekkel találkozni, akik széles hálózattal rendelkeznek. A világ másik végéről is érkeztek erre az eseményre.

Az eredményhirdetés azonban rendkívül negatív élmény volt számomra, úgy éreztem, hogy megjelent egy pénzügyi, marketinges vonulat. Azok, akiknek nem került be az ötletük, el voltak keseredve, látszott rajtuk, hogy fontos számukra az, amit képviselnek. Az esemény minden résztvevője lelkes volt, és rendkívül értelmes kérdéseket tettek fel, és nagyon tetszett az is, hogy szakszerű javaslatokat tettek a költségvetés kapcsán.

Fontos, hogy megértsük, az emberek miért nem akarnak részt venni az ilyen közösségi programokon, és megtaláljuk a részvételi szándék hiányát gerjesztő okokat.”

Márton Ádám, MMJV, klímavédelemért felelős polgármesteri megbízott

„Korábban Varga Andrea alpolgármester asszony titkáráként dolgoztam, így már a részvételiségi folyamat miskolci elindulásának első pillanatában ott voltam. A Dialóg Egyesülettel és Kovács Kamilla civil részvételi referenssel együtt csináltuk a programot, ami nagyon pozitívan alakult. Már klímavédelemért felelős polgármesteri megbízott vagyok és fontosnak tartom, hogy a környezetvédelem és a részvételiség együtt érvényesüljön. A „Szinva Zöld Folyosó” projekt első szakasza is a környezetvédelemről szól.

Hivatalban dolgozom, hozzá vagyok szokva a bürokratikus-hierarchikus rendszerhez, a feladatok kiadásával végzett munkához. A részvételiség egy egészen más hozzáállást és munkamódszert jelent, aminek szerintem terjednie kell. A közigazgatást és az embereknek a gondolkodását is át kell haszna, hogy „én is felelős vagyok és van ráhatásom dolgok alakulására”.

Meghatározó volt számomra a közösség: olyan emberek dolgoznak a program keretében a részvételi ügyek mentén, akikkel érdemes együttműködni, jó velük egy közösséghez tartozni. A másik élményem, hogy kis lépésekkel is lehet látványos eredményeket elérni. Végül az, hogy a Miskolci Ötletmaraton és a részvételi költségvetés kapcsán is láttam, a zöld ügyek foglalkoztatják az embereket. Ez a két dolog nagyon jól összekapcsolódik.”

Kunhalmi Zoltán, Kerékpáros Miskolc Egyesület, elnök

„Több eseményhez is volt kapcsolódásom részben magánszemélyként, részben a Kerékpáros Miskolc Egyesület révén. A KME közreműködött a Szinva Zöld Folyosó közösségi tervezésben, valamint a Miskolc közlekedését feldolgozó Városi Est szervezésében. Magánemberként a részvételi költségvetéssel foglalkozó Részvételi Tanács tagja lettem.

Újszerű élmény volt, érdekes tapasztalatokkal. A Szinva Zöld Folyosónál és a részvételi költségvetésnél azt láttam, tapasztaltam a környezetemben, hogy az emberek kicsit idegenkednek ezektől a kezdeményezésektől. Mivel korábban sokan szereztek rossz tapasztalatokat, a társadalom jelentős részében érthető bizalmatlanság van szinte mindennel szemben. A részvételiség sikeréhez is az szükséges szerintem, hogy ezt az amúgy teljesen érthető bizalmatlanságot sikerüljön oldani. Úgy látom, hogy a Részvételi Program hasznos, ezért javaslom folytatását, kiterjesztését.”

Gribovszki Vera, állampolgár

„A Közösségi Gyűlésen vettem részt. A program nagyon nagy hatással volt rám, ezért azóta is tevékenykedek: a levegő minőségének javításáért dolgozok, lobbizok.

Büszke voltam arra, hogy Miskolc a második város, ami így próbál tenni a környezetéért és a lakosságért. Fantasztikus volt a programok szervezése, jó célokért dolgoztunk. Szerintem nagyon jó előadások voltak a program keretein belül.

Negatív tapasztalatom nem volt. Jó volt az együttműködés az emberekkel, közösen vitattuk meg a témákat ismeretlen emberek társaságában, ami nagy hatással volt rám. Nagy meglepetésemre erős volt az egyetértés. A legjobb élmény az volt ebben a beszélgetésben, hogy ténylegesen lehetett vitatkozni és nem veszekedni. A közéletben általában sokszor előfordul viták alkalmával a durvaság, de itt ez nem volt jelen. A beszélgetések facilitátorai jók voltak, így még élvezetesebbé vált a társalgás. A város vezetői maximálisan részt vettek a rendezvényen és nagy mértékben támogatták is. Miskolc egy környezet- és természetvédő város, ahol bevonják a civileket is ebbe a tevékenységbe. Én erre vágytam már a rendszerváltás óta.”

Tuczai Rita, szociális szakember

„A Miskolci Ötletmaratonon és a Városi Estéken vettem részt. Régebben nekem is volt egy ötletem, hogy a Szinva összekösse az egész várost. De erre sajnos akkor nem kaptam választ. Viszont az ötletmaratonon célba ért az ötletem. Rám a csapat vegyes összetétele, és a kapcsolódások az emberekkel tettek nagy hatást. Társakra találtam, megoszthattam a gondolataimat másokkal.

A legmeghatározóbb élmény az emberi kapcsolódások fontossága: jó együtt gondolkodni, és álmodozni. Negatívum: vannak olyan csoportok, emberek, akiknek kész koncepciók vannak a fejükben, de az ő gondolkodásukba úgy belépni, hogy mindenkinek legyen esélye kimozdítani egymást a merev, értékes pozícióból egy feszültségeket generáló folyamat.

Szeretném, ha a Szinva városi ügy lenne, és nem személyes. Szeretném, ha mindenki kiállna emellett a jó ügy mellett, hogy a Szinva tisztán legyen tartva, és minden szervezet kommunikáljon a társszervezetekkel, megfelelően tudják követni egymás munkáját.

A gyakoriságot és a rendszerességet kellene fenntartani. Nem vagyunk összekapcsolódva, a szakemberek nincsenek összekapcsolva, pedig ez fontos lenne.”

Havasi Virág, Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kar, Alkalmazott Társadalomtudományok Intézete, egyetemi docens

„A Miskolci Ötletmaratonon és a Városi Estéken vettem részt, mert érdekel a közösségfejlesztés, a civil társadalom. Mindkét esemény érzelmileg ragadott el. Örülök, hogy léteznek ezek a folyamatok, így lenne érdemes élni. Az ötletmaratonon csalódott voltam, hogy a kiinduláshoz

képeket nem sokat fejlődtek a projektek a végére – legalábbis az alapján, amit előadtak. Ennek ellenére megkönnyeztem a piacozást, annyira hiánypótló volt, olyan rossz állapotban van a demokráciánk, társadalmunk. Ez megmutatta, így is lehetne.

Élvezem az interjúkat, amivel felkészülünk a Városi Estekre. A diósgyőri strandos téma teltháza, az egykori strandterületen tett bejárásom a rengeteg érdeklődő, a proaktív hozzáállása a résztvevőknek lelkesítő volt. Középiskolákba be lehetne menni, kedvcsináló előadásokat tartani. Ők a jövő.”

Balogh Attila, MMJV Polgármesteri Hivatal, Főépítési Kabinet, koordinációs ügyintéző

„A Miskolci Részvételi Program előkészítő szakaszában már kapcsolódtam, rögtön tetszett az egész, így nem is úgy vettem részt benne, mint akit odaküldtek, hanem szívvel lélekkel odatettem magam. A 2 és fél év alatt így végig ott voltam a belső körben, a stábbal, és jó érzést kelt bennem, hogy tőlem is olyan lett, amilyen. Tehát sikerült hozzátenni gondolatokat, ötleteket, akár a többieknek is inspiálni. Ez az emberi érzelmi része. Hivatalosan a miskolci Polgármesteri Hivatal Kommunikációs osztályának munkatársaként a kommunikációjával foglalkoztam, majd átkerültem a Főépítési Kabinethez.

A kommunikációnak kulcsszerepe van eleve egy új programnál. Nehéz új dolgokat bevezetni az emberek közé, ehhez képeket az önkormányzati kommunikációra az jellemző, hogy sokévtizedes rutinok működtetik, ahol az újdonságnak nehéz teret teremteni. Azért is, mert az önkormányzati fenntartású újságban minden hely foglalt. Ráadásul a részvételiség egy új szellemiségű dolog, ami eltér az eddigiektől, így a hivatalon belül sem könnyű elfogadtatni.

Élményként hat rám, amikor konkrét közösségi találkozások vannak, és ott vagyunk egy teremben. Amikor 30-40-50 ember beszélget, dolgozik, gondolkodik, azt összeségében jó látani, akkor is ha ott vagyok résztvevőként, akkor is ha szemlélem.

A kommunikációval foglalkozva élmény volt számomra, amikor ki kellett találni a semmiből egy weboldalt. Azt élem meg éppen, hogy jó lenne őrizni az értékeit, felelősséget érzek.

Közigazgatásban dolgozva minden nagyon bonyolult, a mindennapok munkájában kevés olyan dolog van, amiben biztos lehetsz. De nekem ez a Részvételi Program egy ilyen dolog volt, amit nem kellett megkérdőjeleznem, és nekem 100 százalékos biztonságot adott, hogy ez egy jó irány. Egy tiszta ügy, amivel érdemes továbbmenni. Ami a városunkért, a lakóhelyünkért történik: azért a közösségért tehetünk, akikkel együtt itt élünk.”

Szarka Dénes, önkormányzati képviselő

„A részvételiségről beszéltünk már a programok előtt is. Varga Andrea alpolgármester asszony az elejétől kezdve részt vett a programban. Számomra fontos az volt, hogy minél több embert be tudjunk vonni bármilyen program kapcsán. Meghatározó élmény számomra az ötletek szerzése és meghallgatása is, amelyeket képviselőként én is tudok hasznosítani. Az Avasi Közösségi Kávézó egyik közösségi beszélgetésén is részt vettem, ami szintén nagyon jó és hasznos tapasztalat volt. Részt vettem a Miskolci Ötletmaratonon, a népkerti Városi Estén és részvételi költségvetési egyeztetéseken. Alpolgármester asszonytól tájékozodom, emellett a Facebookról, az önkormányzati médiumból szerzem az információt.”

Kiliándél közösség

„Ahhoz, hogy a város élete és irányítása megváltozzon, a részvételnek a városháza működésében kellene először érvényesülnie – a képviselőket, a hivatalt és a várost működtető gazdasági társaságokat egyaránt beleértve. Ezt nem a civilek fogják kikényszeríteni, hanem Miskolc választott vezetésén és az általuk hirdetett lokális közpolitikai programok felelős és következetes megvalósításán múlik. Egyelőre ennek jelei nem látszanak, sőt: úgy tűnik, a városvezetés számára a részvételiség pusztán egy jól eladhatónak tartott politikai termék, nem több.

A városvezetés csak az önmaga által kijelölt témákban, ügyekben, ellenőrzött módon enged teret a részvételiségnek. Nem látszik, hogy a hivatali szervezet bármilyen kezdeményezést be tudna fogadni vagy támogatna. Vélhetően ennek nemcsak a szándék, hanem a kapacitás hiánya is oka lehet.

A közösségünk részéről az öncélú részvételiség (eddig) mértékének növelése helyett a jelenleginél lassabb, átgondoltabb, szervezettebb fejlődést szorgalmazunk. Arra lenne szükség, hogy a városháza egésze azonosulni tudjon a részvételiséggel, és bármilyen témában felkészült legyen a civil javaslatok befogadására, kezelésére, érdemi párbeszéd lefolytatására. Sajnos az általunk gondozott számos ügy kapcsán megtapasztaltuk az érdemi nyitottság hiányát.

Egy folyamat minőségbiztosításának egyik legfontosabb eleme, hogy legyenek kiértékelhető, civilek által is megfogalmazott visszajelzések a tevékenységek eredményeiről. A civil szférára egyik kiemelt feladata a közhatalom ellenőrzése lenne – a határok elmosása, a szerepek

keveredése és felcserélése azonban komoly veszélyeket rejt magában... Miskolcon jelenleg az „együttműködésre kész” civil mozgalmak önkormányzati becsatornázása folyik. Ilyen helyzetben a közösségi döntéshozatal folyamatai könnyen elmenedzselhetővé, a hatalom által kívánt irányba befolyásolhatóvá válnak, amely nem megerősíti, mint inkább kiüresíti a részvételiség elvét, illetve a civil szférát.”

Lichtenstein Raymond, közösségfejlesztő

„Foglalkozom közösségfejlesztéssel, ezért örültem, hogy Miskolc önkormányzata is beleáll, és hogy a Dialóg Egyesületet kérték fel ehhez a munkához, hiszen egy komoly szakmai múlttal rendelkező egyesületről van szó. Ez a kezdeményezés egy országos szintnek a kezdete. Miskolc az egyik első olyan város, aki elindította ezt a kezdeményezést. Már más városok is kértek a lebonyolítással kapcsolatban tanácsokat. Bízom a folytatásban. A legnagyobb élményt az adja, hogy elindult a részvételiségnek a gyakorlása olyan emberek részéről, akik nem vettek eddig részt ezekben a közügyekben. Az egyszerű állampolgárok részt vehetnek azoknak a döntéseknek az előkészítésében, amelyek később hatással lesznek rájuk. Ez nagyszerű!

Az nagyon tetszik a részvételi költségvetés kapcsán, hogy a civilek dönthettek az anyagi javak felhasználásáról. Ez is nagyon fontos és jó dolog. Az ötletelés során felvetődött javaslatokból az emberek választhatják ki a konkrét programelemeket is. Ők választották ki, ők tettek javaslatokat, aztán ők maguk választották ki, ami fontos a számukra.”

Imréné Mihácsi Ágnes

„2022 tavaszán láttam meg az interneten, hogy megrendezik az első Miskolci Ötletmaratont. Szerettem volna olyan ötlettel indulni, ami Miskolcot szebbé, különlegessé teszi. Nagyon megérintett ez az esemény és úgy döntöttem, hogy jelentkezem. Az ötlet saját történetemből született. Szeretnék Miskolcon egy helyet, ahol azokra a gyermekekre emlékezhetnénk, akiket a szülei a születésük előtt veszítettek el. Nagyon sok dolgot megtapasztaltam a rendezvény 3 napja alatt.

Az első napon nagy feladat várt rám, hogy bemutassam az ötletemet pár percben. Nagyon készültem, a gondolataimat le is írtam, de nem tudtam megszólalni a közönség előtt. Csapattársam, Vargáné Bárdos Csilla segített és elmondta a gondolataimat. Nagyon köszönöm Neki, így sikerült az ötletem bemutatása.

Este nagyon finom vacsora és bor várt ránk az Avasi Bortanyán. Másnap már ismerős, mosolygós arcok vártak, nyugodtabb voltam. Ez a nap volt a legnehezebb, az ötletet részletesen ki kellett dolgozni. Új csapattársaim és mentoraim lettek. Két ötlet találkozott, nagy feladat várt ránk. Rengeteg papírmunka, voltunk helyszíni bejáráson. Készültünk, végül mindkét ötletet sikerült kidolgozni és bemutatni a zsűri előtt a harmadik napon. Hat csapat maradt. Az én ötletem különdíjban részesült, a kertészeti Dr. Park vállalkozás részéről Tudós-Konkoly Andrea ügyvezető felajánlotta, hogy megvalósítja az álmom.

Hamarosan létrejön Miskolcon az Angyal park, mely az érintett szülőknek lehetőséget adhat a megemlékezésre. Nagyon szépen köszönöm Andinak, hogy folyamatosan azon dolgozik, egy gyönyörű park megvalósuljon.”

Forrás: minap.hu

Bereczky Béla, közösségfejlesztő

„A Miskolci Ötletmarathonhoz hívtak meg, mivel a 2021-ben megrendezett Abathon (abauji ötletmaraton) tapasztalati szakembere voltam. Szerintem ez egy nagyon jó módszer és örülök, ha minél több emberhez tud eljutni. Már két évtizede közösségfejlesztő vagyok, de mindig meglep milyen jó, amikor az emberek együtt próbálnak meg elérni egy célt. Teljes mértékben elköteleződtem a program mellett.

Ami leginkább megmaradt bennem, az Alpolgármester asszony elérékenyülése volt a program kezdetén. A szakemberek, Sélley Andrea és munkatársainak elköteleződése, tenni akarása volt az, ami megszólított. Igazi kihívás és rengeteg elkötelezettség kell, hogy megfelelően működjön egy ilyen program. Nagyon pezsgő, dinamikus volt.

Nagyon sok személyes, humán erőforrás befektetésére van szükség. A részvételi ponton túl az elkötelezettek körét kell bővíteni. Minél több emberrel meg kell ismertetni. Nehézkes lehet, mivel rengeteg időbe telik és mindenképpen személyesen kell megszólítani az embereket, de ez a program több mint megéri. A jelen közvélekedési világban sajnos nem áll előtérben az, hogy fogjunk össze. Meg kell mutatni az embereknek, hogy civilként is rengeteg mindent tudnak tenni környezetükért és önmagukért. Le kell bontani a hitetlenség falát! Igenis képesek vagyunk megvalósítani a céljainkat!”

Éliás András, klímanagykövet

„Tavaly voltam a közösségi gyűlésen, ahol Miskolc levegőjének a minőségéről volt szó. A program reprezentatív részvételű volt, két hétvégén át a megyei könyvtárban tartották meg. A résztvevők közül voltak, akik jobban, és voltak, akik kevésbé érdeklődtek a téma iránt. 1957 óta élek Miskolcon és nagyon fontos számomra a város. Ezért jelentkeztem a program után klímanagykövetnek. Miskolc levegője mindig is kritikusan rossz volt. Mint építészmérnök szakmai szemmel vizsgáltam a programon elhangzottakat. Már tisztában voltam a téma gyökereivel. A környezetvédelem jegyében az emberek felvilágosításában önként tanácsadást vállalom klímanagykövetként. Azt azonban sajnálom, hogy a közösségi médián tele szórják közhelyes jótanácsokkal az embereket. Több dolgot is lehet tenni. Sajnos ehhez kevés az önkormányzat, sok pénzbe kerülne. Az emberek tudniuk kell, mi miért történik. Azon nem lehet változtatni, hogy Miskolc egy völgyben van, de a fatüzeléses fűtést meg lehetne újítani.

Aktív résztvevőnek kell lenni. Az embereknek tudniuk kell, hogy igenis ők is képesek a változásra. Társadalomban élünk, nem választhatjuk le magunkat és várhatunk az államra. Kifogás, hogy nem vonják be a civileket. Igenis mi is tudunk tenni a környezetért. Nem világmegváltó dolgokban kell gondolkodni, azokba persze hogy belebukunk. Kisebb célokat könnyebben el lehet érni, de aztán nem szabad megállni. Sok kis cél teljesülése hozza el a nagy cél sikerét. Nem szabad hagyni, hogy a varoslakók beszűküljenek. Informáljuk őket és kerítsünk módot a bevonásukra!”

Lajosházi Zsuzsanna, szociális szakember

„A Dialóg Egyesület keresett fel, hogy mentorként csatlakozzak a Miskolci Ötletparadonhoz. Kicsit aggódva fogadtam el a felkérést, mert eredetileg roma gyerekekkel foglalkozó pedagógus vagyok, nem ez a szakmám. A programot szakmailag jó módszernek tartottam és kíváncsi voltam a kivitelezésére. Így utólag nagyon jó közösségfejlesztő ötletnek gondolom és nagyon élveztem a fiatalokkal való munkát. Lelkesedésük és fáradhatatlanságuk folyamatosan inspirált. A diákönkormányzatos gyerekek ifjúsági közösségi teret akartak szervezni, az első lépések megtervezésében segítettek nekik a szakemberek. A gyerekek bár nem kerültek be a nyertes pályázók közé, rengeteget tanultak és sikerült közelebb kerülniük a céljaikhoz. Szívesen részt vennék még hasonló programokban. Nagyon nagy az összekovácsoló ereje és nem hittem volna, hogy ekkora sikere lesz.”

Anonimitást kérő interjúalany

„A levegőtisztaságot nagyon fontos témakörnek tartom. A közösségi gyűlésen részt vett 50-ek oktatása elég jól sikerült, a megszületett javaslatok jók, az önkormányzat a levegőtisztaság javításában elégtelen osztályzatot érdemel. Utóbbi fényében úgy is tűnhet, hogy marketing az egész, de én remélem nem.

1. Részvételi pontok kialakításánál csak passzív szemlélő voltam. Érdekelt az újdonsága és a lehetséges eredménye.

2. Részvételi költségvetés. Több mint egy tucat pályázatot adtunk be. A budapesti példák ösztönzőleg hatottak. Az egyszerűsége és az újdonság ereje, ami tetszett, illetve a viszonylag nagy esély valamely pályázatunk megvalósítására.

3. Szinva Zöld folyosó. Újdonság ereje, nyitottság egy lehetséges alternatívára, ami szintén magába hordozza az előrelépés lehetőségét. Kapcsolatépítés. Egyesületi (KME) részvétel előnyei.

4. Városi este: Hatalmas probléma kerül terítékre a közlekedés témájaként. Ebben nagyon sok lehetőség van, de sokat jelent, hogyan valósul meg. Kommunikációs csatornák megnyílása, szemléletformálás öszvárosi szinten.

Hatalmas élmény volt teljesen új perspektívából megnézni a Szinvát! Mást egyelőre nem tudok mondani, mert a részvételiséget egy eszköznek tartom abban, hogy megvalósuljon embereket érintő dolgok sokasága, de az még csak később jön. Ha mindenképpen ki kellene emelnem valamit, akkor a 3-as pontomban az új szemléletet, a 4-esben, hogy új embereket, profi csapatot

ismerhettem meg. Emellett részt vettem a Fogadj örökbe egy közterületet programban, illetve Miskolc első közösségi komposztálójának elindításában.

Van-e a jövőre nézve tanácsom? Az élet rövid, kézzel fogható eredményekre vágyom, de nem 10 év múlva. Amit a mostani részvételiségi folyamat még nem ad meg. Mire gondolok? Nincsenek a mindennapi életre kiható eredmények. Például a levegő minősége nem lett jobb.”

Kovács Edit, közösségi és civil szakértő

„Sok tekintetben példamutató városa Magyarországnak Miskolc. Példa arra, amikor egy városvezetés felismeri a szükségletet és bátor lépéseket mert tenni azért, hogy paradigmát váltson. Ne a végtelen szükségletek és hiányok foltozásában lássa a – reménytelennek tűnő – egyetlen feladatát egy hátrányos helyzetű volt iparközpontban, hanem arra összpontosítson, amije van. Erőforrásalapon gondolkodjon, a miskolciakban nem ellátandókat, hanem alkotótársakat lásson. Kíváncsi legyen rájuk, a gondolataikra, az ötleteikre, a véleményükre, támogassa a tettvágyukat, azaz támogassa azt a folyamatot, ahol az egy ideje deprimálódó város lakói a tehetetlenségérzés felől a hatni tudó, megélt cselekvő állapot felé lépnek. Bátor lépés ez, mert nem a legégetőbb problémákat tűzi ezzel napirendre az önkormányzat, vállalva a jogosnak tűnő kritikát az „ellátásban” gondolkodóktól. Azokkal a problémákkal, lehetőségekkel foglalkozik részvételi programjában, amelyekben van lakossági, helyi közösségi akarat és amelyekről látszik, hogy megvalósíthatóak. Ez nem a könnyebb, ez a hosszabb és mélyebben beágyazódó út, ami azt mutatja, hogy hisz abban a városvezetés és a civil partnerek együttese, a dolgok megváltoztathatók. Ehhez sok kicsi, erős, cselekvőképes, egymással párbeszédben álló közösségre van szükség. Ezért az önkormányzat a Részvételi Programjával és partnerei szakmai segítségével ezeket az aktív közösségeket feltárja, képzéseket kínál nekik, támogatja a cselekvésüket, velük közösen tervez. Ha ezek a közösségek és eredményeik összeérnek városi szinten, azzal komoly társadalmi bázist épít ki Miskolc városa önmagának.”

Varga Andrea Klára, MMJV, alpolgármester

„1. Az egy nagyon érdekes dolog, ahogy maga a gondolat formálódik, és ahogy tisztul fel a kép. Készültek kis videók a program elején, ahol a részvételiségről beszélgettek képviselőkkel. Aztán volt egy páros beszélgetés egy közösségfejlesztő civil kollégával, illetve Velem, ahol olyan kérdéseket tettek fel, mi is a részvételiség? Előtte megnéztem a képviselőkkel készített anyagokat és rádöbentem, hogy mennyire mást értek alatta. Ott volt egy olyan élményem, ami arról szólt, hogy megpróbáltam összefoglalni, az én fejemben mi van, és nagyon érdekes volt, hogy párban

beszélgettünk. Ott döbbsentem rá, hogy én arra fókuszáltam, a képviselők másképpen értik, de az a civil, aki éveken keresztül közösséget épített, ő is mennyire mást ért a részvételiség alatt. Milyen sokat kell ezzel foglalkozni, és milyen fontos, hogy fokozatosan, egyre bővítve a kört elkezdünk beszélgetni erről. Fontos, hogy ne elbeszéljünk egymás mellett, hanem értsük meg egymást.

2. *A közösségi gyűlés végén, amikor elkészült a kisfilm, az is egy nagy élmény volt nekem, utána pedig, hogy maradt 16 ember a 49 főből, akik önkéntes klímanagykövetként segítik az önkormányzat munkáját. A közgyűlés előtt adtuk át nekik Polgármester úrral a megbízásukat. Ott, ahogy bevonultak 16-an, az olyan felemelő volt, olyan büszkék voltak, tele voltak jó érzéssel – megdöbbsentő volt. Azt nagyon meghatározó volt látni, ahogy a gyerekekkel foglalkoztak, amikor a Nagy Lajos király Általános Iskolában voltunk együtt kint, Diósgyőrben.*

3. *A dél-kiliáni is érdekes folyamat számomra. Pont, ami a részvételiség ellenkezője lenne, azt akarták rámnyomni, ami ellen pont szeretnénk működni. Mára látom, nem biztos, hogy jól tettem, hogy úgy léptem bele: akkor még nem tudtam, abban az ügyben nem biztos, hogy tudok érdemben tenni. Én azt hittem, hogy meg fogják érteni, milyen működést szeretnénk, és ha változtatni nem is fogok tudni egyből az aktuális orvosi rendelő projekten, a megértést szerettem volna. Annyira nagy volt már az ellenállás az ügy miatt, hogy az ellehetetlenítette a párbeszédet. Élmény szintjén azt őrzöm, amikor a részvételi irodában le tudtunk ülni, hogy még egyszer beszéljünk róla: mi is történt. Én akkor döbbsentem rá, hogy mennyire abba a skatulyába vagyok berakva, amit kialakítottak – én is, és mindenki az önkormányzatnál ebben vagyunk. Jól esett, hogy Főépítész úr önként jött oda, mert a folyamat kezdetétől látta a vívódást. Kíváncsi volt a helyzetre. Beszállt a beszélgetésbe, hogy megpróbálja a megértés szintjére eljuttatni a helyzetet, bár ott, akkor teljes ellenállás volt. Amde amikor kimentünk a folyosóra, és átalakultunk a folyosón beszélgető emberekké, akkor számos dologról tudtunk beszélni. Később véletlenül bevásárolódott a kilián déli közösség egyik tagja a közösségi gyűlésre, és megjelent ott „Én a mókusokkal vagyok” feliratú pólóban. A 4 nap végére sikerült aktív résztvevőként az ellenállásból bekapcsolódni, de látható volt a bizalmatlanság. 2022-ben a „Fogadj örökbe egy közterületet” programunkban részt vett a kilián déli csapat, majd az általuk örökbe fogadott területen beültetett fákat a Városgazda Nonprofit Kft. lekaszálta. Hát ennél rosszabb kimenet nincs, én ott akkor készen voltam. Viszont amikor összehívtuk a Fogadj örökbe egy közteret program résztvevőit, a legnagyobb meglepetést ők okozták. Elismerően szóltak arról, amit az önkormányzat csinál. Annak ellenére, hogy a történetek hozzáadhattak a „gyűlölt ellenség” képéhez. Mára ennek a közösségnek a tagjai közül olyan emberekkel dolgozunk együtt, akikkel*

a legfontosabb munkát végezzük: igazi civilként az ügyükért kiálló aktív társaink ők. A Főépítész úrral együtt kaptunk tőlük olyan visszajelzést, amik számomra fontosak.

Az is nagyon pozitív számomra, amikor a fideszes képviselő társaim azt hozzák fel, amikor kifogynak az érvből, hogy kérdezzük meg a miskolciakat a közlekedésről, ha már úgy szeretünk velük diskurálni.

Mi a részvételi program? Bennem ott tart, hogy ez az, amit csinálni kell, mert ettől önkormányzat az önkormányzat. Szóval a Részvételi Program tulajdonképpen arról szól, a helyi politika képviselőinek, nem az az útja, hogy a hatalmi gögben lubickolva döntéseket hoznak, hanem hogy a feladatát egyfajta alázatos szolgálatnak tekintve végzi. Alázat alatt azt értem, annak tudatában van, hogy nincs minden információ, tudás birtokában, más városlakók kompetensen tudják, mi a fontos számukra. El tudják fogadni, hogy az ő képviselői munkájukat támogatják azzal, hogy elmondják véleményüket és döntésselőkészítési helyzetben konzultálhat. Ezt a politikusok egy jelentős része nem érti. Mindegyik programelemünk alkalmas volt erre, és mindegyik módszer adott olyan pluszt, ami az én képviselői munkámhoz érdemi információt és tudást tett hozzá. A Városi Esték programsorozatban mostanra jutottunk el oda, hogy egy az eddigieknél is komolyabb kérdéshez, a közlekedés témájához tudunk nyúlni. Vállalva, hogy egy méhkaszhoz nyúlunk hozzá, nagyon fontos kérdés, hogyan fogjuk tudni a párbeszédet fenntartani. Amikor a Népkert kapcsán jöttek impulzusok, előtte egy csoport, egy érdekkör kialakított magában egy koncepciót – ami le is van írva –, majd a Városi Est után ők is szembesültek azzal, hogy az elképzelésük egy buborékban született meg. Nem csak a képviselő és a polgárok között van helye a párbeszéd lehetőségének. A Diósgyőri strand annak volt fontos példája, hogy mennyire korlátosak azon információk, amik eljutnak a polgárokhoz. Amikor az árnyalt információk bekerülnek a tudásba, akkor át tud billeni a megértés szintjére.

A Miskolci Ötletmaraton az én számomra egy bizonyítéka volt annak, hogy a jó szándékú, cselekvésre kész emberek itt vannak körülöttünk. Ha teret kapnak, akkor ezt alkotó módon tudják cselekvésbe fordítani. Ha korlátozzák őket, akkor kevésbé jól hasznosulnak. Politikai nézőpontból azt mondom, hogy minden politikusnak elemi érdeke kell legyen a párbeszéd fenntartása és a vélemények, ötletek ismerete. Ez energiát és erőforrást szabadíthat fel. Erre példa az Angyal Park ötlete. Túl azon, hogy a megvalósulás útjára lépett azzal, hogy volt egy ember, akik felvállalta az ügyét, olyanokat szólított meg egy társadalmilag fontos ügy, akik valószínűleg az életbe soha nem állnak szóba a Polgármesteri Hivatallal. Vállalkozók kezdtek

az ügy mellett felsorakozni, és óriási erőforrásokat hoznak össze annak érdekében, hogy megvalósuljon. Amikor kimentünk néhány hete megnézni, hogy hol tart, beszélgettünk, írtam néhány sort a közösségi oldalon, akkor olyan emberek, akik ritkán és kevésszer szoktak velem beszélgetni, billentyűzetet ragadtak és rám írtak, hogy szeretnék ezt a projektet támogatni. Óriási mozgató ereje lett a dolognak. Csak teret kell adni az embereknek.

Szinva takarítása kapcsán lett most konfliktusom, és nyilván nagyon sokba kerül a szemét szállítása, de ami lehetőségünk van, azzal hozzájárultunk a kezdeményezők számára. Egyik politikusunk elkezdte ecsetelni, hogy ez politikai terméké kell váljon, és ezért rá kell, hogy telepedjünk a civilek által szervezett Szinva takarítási akcióra. Csúnyán kikeltem magamból, olyan elemi erővel öntött el a düh, mert akkor pontosan azt nem érti, hogy miről szól ez a történet. Abban a pillanatban megöli az ügyet, és az aktivitást, ha erre rátelepszik a politikus. Soha többet nem fog szemétszedési akció szerveződni, ha a politika nem tanulja meg, hogy vannak dolgok, amihez csak hátulról szabad támogatást adni, és így lesz több az eredmény. Ez az említett politikai alázat része. Az állampolgári csalódottság és kiábrándultság érzésében ezek vastagon benne vannak, és ezeket mind meg kell tanulnunk.

A részvételi költségvetés tervezési folyamatában éltem meg, hogy ez az icipici kis összeg is megmutatja azokat az ügyeket, amik az itt élő embereknek fontosak. Láthatóvá vált, hogy mire érdemes a városnak költenie. Szeretném elérni, hogy a képviselők lássák, ennek mi az üzenete, mitől válik városunk szerethetővé, élhetővé.

A Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége - Önkormányzati jó gyakorlatok társadalmi párbeszéd témakörben volt olyan program, ami a részvételi költségvetésről és annak tervezési folyamatáról szólt. A mi folyamatunk már most sokkal összetettebb, demokratikusabb volt, értékekben valahogy másképpen rakódott össze. Sokkal több demokratikus folyamatot biztosító lépés van beiktatva, és ráláttam, hogy ez az egyik legjobb, amivel én eddig találkoztam. Ez büszkeséggel tölt el. Tanulási kérdésem: mitől van az, hogy az ország más részeiben hamarabb ismerik fel a programunk jelentőségét, mint itt helyben. Úgy gondolok erre a munkára, hogy ez egy olyan megkezdett folyamat, ami azt megmutatja, ez a jó út, ebben tovább kell lépni, és erősödni kell benne. Azt is megmutatja, hogy hihetetlenül sok ember elköteleződött mellette, az aktív cselekvő állampolgárok sokasága érti, mi a jelentősége az elképzelésnek és a koncepciónak. Ez arra is rávilágít, hogy milyen óriási felelősségünk van, és ha ezt a folyamatot nem folytatjuk, az utódaink nem folytatják, akkor egy fejlődési lehetőségtől fosztjuk meg a

várost, és persze csalódottak lesznek az emberek. Ez a folyamat még most kezdődik, és én azt szeretném, ha ez egy olyan erős tapasztalás lenne a miskolci polgárok részéről, ami miatt kikövetelik a folytatást. A mai magyar társadalomnak az fontos, hogy a civil társadalomnak, a polgároknak a demokratikus működések irányába ható immunrendszerét erősítsük. Ha van valódi tudásunk arról, mi a valós demokratikus működés, akkor lesz ellenállóképesség, amire most nagy szükségünk van. Ha kicsit hozzá tudunk tenni, hogy kicsivel többen ismerjük fel, akkor már jók vagyunk.”

Záró gondolatok – Sélley Andrea

A civilek és az önkormányzatok együttműködése kapcsán megélt ambivalenciák mellett a leginkább a személyes kapcsolatok kialakulása és formálódása volt az első években a tartóoszlop, ami a közös célokhoz valóban közös munkával tudott hozzájárulni. Meg kell említeni, hogy ami történt, nem csak tevékenységekben gazdag időszak volt, hanem feszültségben és izgalomban is. A történések mögött számtalan emberi kapcsolat alakult ki és alakult át. Ez persze természetes, de részben a történésekhez kötődnek az átalakulások. A tevékenységek folyamatokba ágyazottan történtek, így nem szükséges ezek egyenkénti értékelése, számolatlan ember életében meghatározó pillanatokból tevődik össze.

A tanulmány végén azon tanulságainkat summázzuk, amelyek kapcsán alapelvekről beszélhetünk, azaz készült egy „Ajánló azoknak, akik részvételi programot indítanának”.

Alapvetések:

- bizalomépítési folyamatról érdemes gondolkodni,
- kiindulási alap a közösségi szemlélet, ami több a közösségi igények beépítési lehetőségénél; lehetőséget teremt a felhatalmazottá válás helyzeteire, az empowerment szemlélet felé visz,
- legyen világos és látható az érintetti kör: kiket akarunk megszólítani,
- érintettek informálását muszáj megtervezni, mert van egy romantikája annak, hogy a rendezvényekre az utcáról csatlakoznak az állampolgárok, és olyan információkat kapnak, ami egy civilnek elég, de egy átlagos állampolgár kapkodja a fejét – energiát kell tenni ebbe. Avagy:
 - o célokhoz való viszonyaink átrendezése is fontos lehet – nem csak az a cél, hogy megfelelő számú résztvevő legyen jelen, hanem az is, hogy információval ellátva, felkészülten vegyenek részt;
 - o ha a résztvevők el vannak látva információval, elmélyítik a témát, akkor képesek saját kérdéseiket is megfogalmazni, és javaslatuk, véleményük is érdemi;
- célirányos kampányt illik folytatni – fontos szempont az ügyek tematizálása kapcsán, hogy a helyi embereket érdekelje, valós problémákra reagáljon a részvételi alkalom;
- az alkalmazkodás a szervezők dolga, a szereplőket fogadni kell, a kereteket adott helyzethez muszáj igazítani. Bármilyen jól megtervezett közösségi eseményről is van szó, mindig vannak váratlan helyzetek. Az ilyen, vagy egyéb okokból kialakuló feszültségeket témává érdemes tenni, tehát fontos a megvalósító stábbal a belső munka is.

Európa részéről sokféle részvételi módszer átvehető, mi azon dolgoztunk, hogy a miskolci adottságokhoz igazodó módszertan jöjjön létre. Így nem releváns a modellértékűség, inkább a módszerekről való tapasztalatok megosztása.

A szemlélet még alig látható ezen folyamatokban, ám fontos, hogy egyre inkább érzékenyebbé váljunk civilként, önkormányzati munkatársként és leginkább döntéshozóként, hogy mindez a környezeti

hatásokba ágyazottan történik és együttműködés nélkül mit sem érnek. Átalakuló világunkban történnek meg, aminek nem látjuk a jövőjét, a jelenéből is csak részeket, részleteket. Megélések mentén igyekeztünk összeszedni azt, hogy mire is volt jó a páréves tevékenységsorozat, ami nem mellesleg nagy kitartást igényelt többek részéről, és sok fáradozással járt. Ám amikor együttműködésről beszélünk, akkor érdemes azt is figyelembe venni, hogy környezetünk hogyan reagál, és mi hogyan reagálhatunk a környezeti változásokra.

Maradva a tanulmány emberi szándékainál, itt fontos megállni egy pillanatra. Azon emberek felé kifejezhetetlen elismeréssel adózok, akik beleálltak, és kitartóan gondolkodtak arról, hogyan lehet a civil és önkormányzati együttműködésben haladni. Olyan áldásos hozzáállással vállaltak szerepet, amit nem lehet láttatni. Talán az érdekek gyerekeinkre hatnak majd, az erőfeszítések lenyomata a jövőben lesz látható.

A folyamatok beágyazódásához újabb törekvések társulnak majd, illetve említendő, hogy egy lassú és láthatatlan munka, ami zajlik a civil és önkormányzati berkeken belül. Sok háttérmunkát és gondolatot nem láttathat semmilyen tanulmány. A kép egésze miatt fontos tudnunk, hogy mindkét szférában rengeteg beszélgetés és lépés elindult a városban. Az olvasás utánra kellemes párbeszédet kívánunk, hiszen nem mankót akartunk adni az érdeklődőknek, hanem beszélgetést, gondolatokat ébreszteni, mert ez lesz annak a dolga, aki belekezd: kommunikációba hívni a legkülönbözőbb helyi szereplőket. Ehhez kívánunk mindenkinek örömteli közös munkát!